

Avfall och kretslopp

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2016/17 om avfall och kretslopp. Motionsyrkandena handlar huvudsakligen om cirkulär ekonomi, producentansvar, pantsystem, matsvinn, källsortering av matavfall, plast och plastprodukter, marint skräp, strandstädning, övergivna båtar och uttjänta fordon, förorenade områden, transport av farligt avfall, avveckling av vindkraftverk och växtnäring. Vissa motionsyrkanden tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden, och dessa behandlas därför förenklat i ett särskilt avsnitt.

I betänkandet finns 20 reservationer (M, SD, C, V, L, KD).

Behandlade förslag

Cirka 80 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2016/17.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Utskottets överväganden.....	7
Cirkulär ekonomi m.m.....	7
Producentansvar och pantsystem m.m.....	10
Matsvinn och källsortering av matavfall.....	20
Plast och plastprodukter.....	25
Marint skräp och strandstädning.....	30
Övergivna båtar och uttjänta fordon.....	38
Förorenade områden.....	42
Övriga frågor om avfall och kretslopp.....	46
Motioner som bereds förenklat.....	53
Reservationer.....	55
1. Cirkulär ekonomi m.m., punkt 1 (M).....	55
2. Producentansvar, punkt 2 (SD, C).....	55
3. Producentansvar, punkt 2 (L, KD).....	56
4. Återvinning av farligt avfall, punkt 3 (C).....	57
5. Livslängden på elektroniska produkter och ett utvidgat pantsystem, punkt 4 (V).....	57
6. Matsvinn och källsortering av matavfall, punkt 5 (M, L).....	58
7. Matsvinn och källsortering av matavfall, punkt 5 (C).....	59
8. Matsvinn och källsortering av matavfall, punkt 5 (V).....	60
9. Matsvinn och källsortering av matavfall, punkt 5 (KD).....	60
10. Plast och plastprodukter, punkt 6 (SD).....	61
11. Marint skräp och strandstädning, punkt 7 (M).....	62
12. Marint skräp och strandstädning, punkt 7 (L, KD).....	63
13. Marint skräp och strandstädning, punkt 7 (C).....	63
14. Oljesanerering av stränder, punkt 8 (M).....	64
15. Övergivna båtar och vrak, punkt 9 (L).....	64
16. Övergivna båtar och vrak, punkt 9 (KD).....	65
17. Förorenade områden, punkt 11 (SD).....	66
18. Transport av farligt avfall, punkt 12 (M).....	66
19. Avveckling av vindkraftverk, punkt 13 (SD).....	67
20. Växtnäring, punkt 14 (SD).....	67
Särskilda yttranden.....	69
1. Motioner som bereds förenklat, punkt 15 (M).....	69
2. Motioner som bereds förenklat, punkt 15 (SD).....	69
3. Motioner som bereds förenklat, punkt 15 (C).....	69
4. Motioner som bereds förenklat, punkt 15 (L).....	69
5. Motioner som bereds förenklat, punkt 15 (KD).....	69
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	70
Motioner från allmänna motionstiden 2016/17.....	70
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet under förslagspunkt 14.....	79

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Cirkulär ekonomi m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:1565 av Betty Malmberg och Finn Bengtsson (båda M) yrkande 2 och

2016/17:3168 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkandena 1 och 2.
Reservation 1 (M)

2. Producentansvar

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:824 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 13,

2016/17:2022 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 11 och

2016/17:2559 av Lars-Axel Nordell m.fl. (KD) yrkande 6.

Reservation 2 (SD, C)

Reservation 3 (L, KD)

3. Återvinning av farligt avfall

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:733 av Mats Green (M) och

2016/17:824 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 17.2.

Reservation 4 (C)

4. Livslängden på elektroniska produkter och ett utvidgat pantsystem

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:169 av Jens Holm m.fl. (V) yrkandena 2 och 4 samt

2016/17:1295 av Jan Lindholm (MP).

Reservation 5 (V)

5. Matsvinn och källsortering av matavfall

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:169 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 3,

2016/17:638 av Gunilla Carlsson (S),

2016/17:2010 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkandena 13, 14, 16 och 17,

2016/17:3168 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 3 och

2016/17:3393 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 12.

Reservation 6 (M, L)

Reservation 7 (C)

Reservation 8 (V)

Reservation 9 (KD)

6. Plast och plastprodukter

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:593 av Lars Mejern Larsson (S),

2016/17:594 av Magnus Manhammar (S),

2016/17:597 av Adnan Dibrani och Mattias Jonsson (båda S),

2016/17:644 av Åsa Westlund och Lena Hallengren (båda S) yrkande 1,

2016/17:2499 av Sofia Damm (KD) yrkandena 1 och 3 samt

2016/17:3297 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 5–7.

Reservation 10 (SD)

7. Marint skräp och strandstädning

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:559 av Cecilie Tenfjord-Toftby och Hans Rothenberg (båda M) yrkandena 1–3,

2016/17:633 av Rikard Larsson m.fl. (S),

2016/17:824 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 42,

2016/17:1726 av Lars Tysklind m.fl. (L) yrkande 2,

2016/17:3110 av Rickard Nordin och Fredrik Christensson (båda C),

2016/17:3166 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 1 och

2016/17:3168 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkandena 8 och 9.

Reservation 11 (M)

Reservation 12 (L, KD)

Reservation 13 (C)

8. Oljesanering av stränder

Riksdagen avslår motion

2016/17:3166 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 2.

Reservation 14 (M)

9. Övergivna båtar och vrak

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:19 av Lars Tysklind (L),

2016/17:1046 av Caroline Helmersson Olsson och Hans Ekström (båda S) yrkande 1,

2016/17:2112 av Edward Riedl och Finn Bengtsson (båda M),

2016/17:2459 av Roland Utbult (KD) och

2016/17:2558 av Lars-Axel Nordell m.fl. (KD) yrkande 8.

Reservation 15 (L)

Reservation 16 (KD)

10. Uttjänta fordon

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:937 av Johan Andersson m.fl. (S) och

2016/17:1866 av Börje Vestlund m.fl. (S).

11. Förorenade områden

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:2986 av Per Åsling och Daniel Bäckström (båda C) och

2016/17:3299 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 4.

Reservation 17 (SD)

12. Transport av farligt avfall

Riksdagen avslår motion

2016/17:3168 av Jonas Jacobsson Gjørtler m.fl. (M) yrkandena 5 och 7.

Reservation 18 (M)

13. Avveckling av vindkraftverk

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:1106 av Finn Bengtsson (M) och

2016/17:1772 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 15.

Reservation 19 (SD)

14. Växtnäring

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:2446 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 28 och

2016/17:3377 av Bengt Eliasson (L) yrkande 9.

Reservation 20 (SD)

15. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 4 april 2017

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Matilda Ernkrans

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Kristina Yngwe (C), Jonas Jacobsson Gjørtler (M), Isak From (S), Johan Hultberg (M), Sara Karlsson (S), Martin Kinnunen (SD), Åsa Coenraads (M), Johan Büser (S), Stina Bergström (MP), Gunilla Nordgren (M), Monica Haider (S), Lars Tysklind (L), Jens Holm (V), Lars-Axel Nordell (KD), Marianne Pettersson (S) och Josef Fransson (SD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet ca 80 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2016/17 om avfall och kretslopp. Motionerna tar upp frågor som huvudsakligen rör cirkulär ekonomi, producentansvar, pantsystem, matsvinn, källsortering av matavfall, plast och plastprodukter, marint skräp, strandstädning, övergivna båtar och uttjänta fordon, förorenade områden, transport av farligt avfall, avveckling av vindkraftverk och växtnäring. Motionsförslagen redovisas i bilaga 1.

Vid utskottets sammanträde den 14 mars 2017 informerade miljöminister Karolina Skog och Naturvårdsverkets generaldirektör Björn Risinger med medarbetare om återvinningen av plast.

Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden, i huvudsak med hänvisning till att arbete pågår i dessa frågor. Ett antal motionsyrkanden tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden, och dessa yrkanden behandlas därför förenklat i ett särskilt avsnitt.

I betänkandet finns 20 reservationer (M, SD, C, V, L, KD).

Utskottets överväganden

Cirkulär ekonomi m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om generationsmålet, cirkulär ekonomi och principen att förorenaren ska betala.

Jämför reservation 1 (M).

Motionerna

Enligt motion 2016/17:1565 av Betty Malmberg och Finn Bengtsson (båda M) yrkande 2 är det fortfarande angeläget att vi ska kunna lämna över ett bättre samhälle till kommande generationer, ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta.

I kommittémotion 2016/17:3168 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 1 anføres att regeringen bör verka för att EU:s paket för cirkulär ekonomi blir balanserat och välavvägt. Enligt motionärerna är det viktigt att Sverige driver på för att EU-kommissionens förslag om en cirkulär ekonomi utformas på ett sådant sätt att det blir ett kraftfullt verktyg i arbetet med att minska avfallsmängderna och deponierna i hela EU. I motionen framhålls även vikten av att värna principen om att förorenaren ska betala (yrkande 2).

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Generationsmålet är det övergripande målet för miljöpolitiken och beskriver att vi till nästa generation ska lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Generationsmålet beslutades av riksdagen 1999 och förutsätter en ambitiös miljöpolitik i Sverige, inom EU och internationellt. Målen för miljöpolitiken ska även integreras i andra politikområden, och miljöfrågorna ska beaktas när en myndighet fullgör sin huvuduppgift, för att på bästa sätt skapa förutsättningar för beslut som är hållbara i såväl ekonomiskt, socialt som miljömässigt perspektiv (prop. 2009/10:155 samt prop. 2013/14:141).

Av budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1 utg. omr. 20) framgår att miljöpolitiken utgår från de nationella miljö kvalitetsmål och det generationsmål för miljöarbetet som beslutats av riksdagen. Målen är styrande för allt miljöarbete som Sverige bedriver nationellt, inom EU och internationellt. Miljömålssystemet ger även en struktur för en systematisk uppföljning av miljöpolitiken som grund för ett strategiskt åtgärdsarbete, och 26 nationella myndigheter och länsstyrelserna har i sina instruktioner ett utpekade ansvar för att verka för att nå miljö kvalitetsmålen och generationsmålet.

Enligt regeringens bedömning återstår mycket arbete innan generationsmålet är uppnått även om flera viktiga steg på vägen har tagits. Vidare konstaterar regeringen att ett viktigt steg för att öka takten i arbetet med att nå generationsmålet är att miljö och klimat även i fortsättningen integreras i de politikområden och utgiftsområden där drivkrafterna och lösningarna till miljöproblemen finns. Regeringen bedömer även att de steg som tas genom t.ex. förslagen om sänkt mervärdesskatt på reparationer av bl.a. cyklar och skor, tillsammans med förslag om skattelättnader som reducerar arbetskostnaderna för reparationer och underhåll, bidrar positivt till att nå generationsmålet genom en ökad resurseffektivitet. I propositionen nämns även att den svenska strategin för hållbar konsumtion är ett viktigt led för att öka takten i arbetet med att nå generationsmålet.

I fråga om cirkulär ekonomi framhöll regeringen bl.a. följande.

Regeringen vill att grunden läggs för en cirkulär och biobaserad ekonomi. För att möta de globala utmaningarna med klimathot och minskad biologisk mångfald behövs en omställning till en cirkulär och biobaserad ekonomi. Genom en sådan utveckling ökar resurseffektiviteten, minskar miljö-, klimat- och hälsopåverkan samtidigt som det gynnar näringslivsutveckling och nya jobb i såväl städer som på landsbygd. En förutsättning för detta är en hållbar råvaruproduktion och giftfria materialströmmar. Avfall ska ses som en resurs i ett giftfritt kretslopp. Regeringen söker konstruktiva lösningar för hur insamlingen av avfall kan göras effektivare och enkel för medborgarna. Regeringen kommer att följa upp hur avfallshierarkins placering i miljöbalken leder till bättre lösningar.

När det gäller kommissionens handlingsplan för cirkulär ekonomi konstateras i budgetpropositionen att den är en viktig utgångspunkt för det fortsatta arbetet inom EU och nationellt. Vidare konstateras att dagens miljöutmaningar i stora delar är gränsöverskridande och att arbetet med att nå miljö kvalitetsmålen och generationsmålet förutsätter att Sverige arbetar för en ambitiös miljöpolitik inom EU och internationellt.

Regeringen beslutade i januari 2016 att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att utreda och föreslå styrmedel för att förebygga uppkomst av avfall i syfte att främja en cirkulär ekonomi. Utredningen Cirkulär ekonomi har i mars 2017 överlämnat sitt betänkande Från värdekedja till värdecykel – så får Sverige en mer cirkulär ekonomi (SOU 2017:22). Utredningen bedömer bl.a. att regeringen bör lyfta omställningen till cirkulär ekonomi till strategisk nivå i nära samverkan mellan stat, näringsliv, regioner, kommuner, forskning och civilsamhälle. Enligt utredningen bör samverkan syfta till såväl stärkt svensk konkurrenskraft som global hållbarhet och utformas som en del av näringspolitiken och det svenska genomförandet av FN:s Agenda 2030. Utredningen konstaterar även att det kräver väl förankrade och ambitiösa mål, synligt ledarskap på högsta nivå och en samlad struktur för alla pågående och kommande initiativ. För att initiera arbetet och driva samverkan föreslår utredningen att en tidsbegränsad delegation för cirkulär ekonomi inrättas direkt under Näringsdepartementet med representation på högsta nivå från politik, näringsliv och andra aktörer.

Utredningen lämnar även förslag om att

- öka tillgängligheten till bilpooler
- införa ett hyberavdrag (hyra-begagnat-reparation) för att stimulera hushållen att reparera, hyra och sälja vidare konsumentprodukter
- underlätta för hushållen att förebygga avfall
- förebygga avfall i statliga och kommunala verksamheter
- stärka rätten att reklamera undermåliga produkter
- stärka förtroendet och öka rättssäkerheten inom begagnathandel och delning av produkter.

Principen om att förorenaren ska betala innebär ett krav på att innehavaren eller tidigare innehavare av avfall eller tillverkarna av den produkt från vilken avfallet härrör ska bära kostnaderna för att avfallet tas om hand. Principen är vägledande på både europeisk och internationell nivå. Producenter och innehavare av avfall bör hantera avfallet på ett sätt som garanterar en hög skyddsnivå för miljön och människors hälsa. Principen fastställs t.ex. i artikel 14.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv.

Kostnaderna för avfallshanteringen ska i enlighet med principen om att förorenaren ska betala belasta den ursprungliga avfallsproducenten eller den nuvarande eller de tidigare avfallsinnehavarna.

Principen framgår även av 2 kap. 3 § miljöbalken.

Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skall utföra de skyddsåtgärder, iakttä de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. I samma syfte skall vid yrkesmässig verksamhet användas bästa möjliga teknik.

Dessa försiktighetsmått skall vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Utskottets ställningstagande

Miljöpolitiken utgår från de nationella miljökvalitetsmål och det generationsmål för miljöarbetet som beslutats av riksdagen. Målen är styrande för allt miljöarbete som Sverige bedriver nationellt, inom EU och internationellt.

I fråga om generationsmålet anser utskottet i likhet med regeringen att mycket arbete återstår innan målet är uppnått även om flera viktiga steg på vägen har tagits. Som regeringen framhåller är ett viktigt steg för att öka takten i arbetet med att nå generationsmålet att miljö och klimat även i fortsättningen integreras i de politikområden och utgiftsområden där drivkrafterna och lösningarna till miljöproblemen finns. Utskottet noterar att 26 nationella myndigheter och länsstyrelserna i sina instruktioner har ett utpekans ansvar för att verka för att nå miljökvalitetsmålen och generationsmålet.

Utskottet delar regeringens bedömning att dagens miljöutmaningar i stora delar är gränsöverskridande och att arbetet med att nå miljökvalitetsmålen och

generationsmålet förutsätter att Sverige arbetar för en ambitiös miljöpolitik inom EU och internationellt. I fråga om kommissionens handlingsplan för cirkulär ekonomi kan konstateras att den är en viktig utgångspunkt för det fortsatta arbetet inom EU och nationellt.

Utskottet noterar även att utredningen Cirkulär ekonomi, som nyligen överlämnade sitt betänkande till regeringen, bedömer att regeringen bör lyfta omställningen till cirkulär ekonomi till strategisk nivå i nära samverkan mellan stat, näringsliv, regioner, kommuner, forskning och civilsamhälle. Enligt utredningen bör samverkan syfta till såväl stärkt svensk konkurrenskraft som global hållbarhet och utformas som en del av näringspolitiken och det svenska genomförandet av FN:s Agenda 2030.

Med det anförda finner utskottet inte skäl att föreslå någon åtgärd med anledning av motion 2016/17:3168 (M) yrkande 1. Även motion 2016/17:1565 (M) yrkande 2 kan lämnas utan vidare åtgärd.

I fråga om principen om att förorenaren ska betala noterar utskottet att principen är vägledande på både europeisk och internationell nivå. Utskottet konstaterar vidare att principen framgår av såväl miljöbalken som Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG om avfall. Utskottet föreslår att motion 2016/17:3168 (M) yrkande 2 lämnas utan vidare åtgärd.

Producentansvar och pantsystem m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om producentansvar för textilier och läkemedel, återvinning av farliga ämnen, livslängden på elektroniska produkter och ett utvidgat pantsystem.

Jämför reservationerna 2 (SD, C, V), 3 (L, KD), 4 (C) och 5 (V).

Motioner

I partimotion 2016/17:824 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 13 och kommittémotion 2016/17:2022 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 11 föreslås att ett producentansvar för textilier införs. Tillverkning av textilier har stor miljöpåverkan, både på vatten och kemikalieanvändning. Ett utökat producentansvar för fler produktgrupper som textilier kan enligt motionärerna vara en metod för att stärka den cirkulära ekonomin och möjliggöra ett högre resursutnyttjande.

Enligt kommittémotion 2016/17:2559 av Lars-Axel Nordell m.fl. (KD) yrkande 6 bör regeringen utreda ett producentansvar för läkemedel. Enligt motionärerna är det rimligt att läkemedelsbranschen, likt andra branscher med miljöfarliga ämnen, tar ett producentansvar och täcker miljökostnaden för att gifter läcker ut via avlopps nätet eller i dagvattnet från produktionen.

Enligt partimotion 2016/17:824 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 17 i denna del bör det utredas hur konsument- och miljöskydd kan stärkas för ytterligare

produktgrupper. Nagellack är en produktgrupp som sorteras som farligt avfall. I motionen anförs att man bör utreda hur insamlingen av nagellack kan förbättras.

Mats Green (M) föreslår i motion 2016/17:733 att möjligheten att införa krav på återvinning av glykol bör ses över. Motionären betonar att det i Jönköping finns en världsunik metod och anläggning för både återvinning och rening av använd glykol.

Enligt kommittémotion 2016/17:169 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 2 bör regeringen tillsätta en utredning med uppgift att föreslå lämpliga styrmedel för att förlänga livslängden på elektroniska produkter. Att produkter håller en kortare tid ökar avfallsmängderna och motverkar ett effektivt utnyttjande av naturresurserna i enlighet med en cirkulär ekonomi. Vidare anförs att regeringen bör ge lämplig myndighet i uppdrag att utreda förutsättningar för att införa pantsystem för produkter utöver dryckesförpackningar (yrkande 4). Enligt motionärerna finns det skäl att klargöra lämpligheten av att även införa pantsystem för ytterligare produkter då detta stimulerar en ökad grad av insamling och återvinning.

I motion 2016/17:1295 av Jan Lindholm (MP) anförs att det är angeläget med ett regeringsinitiativ med målsättningen att ett pantsystem för mobiltelefoner utvecklas nationellt, men gärna även som ett nordiskt samverkansprojekt.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Ett helhetsgrepp på avfallsområdet

Enligt Miljö- och energidepartementet vill regeringen göra det enklare för medborgare att källsortera och öka mängden sopor som återvinns genom att ta ett helhetsgrepp på avfallsområdet. Regeringen anser att det behövs ett helhetsgrepp om frågan för att öka materialåtervinningen och skapa insamlingsystem som är enkla att förstå och lättillgängliga för medborgarna. Miljöminister Karolina Skog har i mars 2017 hållit ett första rundabordssamtal om hur insamlingen av avfall bör förändras med företrädare för avfallsbranschen och flertalet riksdagspartier. Det var det första av tre rundabordssamtal som miljöministern avser att hålla under våren 2017.

Producentansvar för textilier

I fråga om textilier kan merparten av det textilavfall som kommer från hushållen klassas som hushållsavfall. Hushållsavfall är enligt miljöbalken kommunens ansvar, och andra aktörer får endast hantera sådant avfall om det bedrivs på uppdrag av kommunen. Avfallslagstiftningen är dock bara tillämplig på sådant som blivit avfall. Den är således inte tillämplig när den som lämnar ifrån sig en produkt inte har ett kvittblivningssyfte, dvs. inte har för avsikt att göra sig av med den, och produkten kan användas igen. Det är alltså möjligt att samla in och sälja produkter på en återanvändningsmarknad, utan

att omfattas av avfallsregelverket. Aktörer som samlar in textilier oavsett skick, som uttjänta textilier, och anger att materialet kommer att användas för materialåtervinning, hanterar däremot avfall och behöver följa avfallsregelverket.

Naturvårdsverket redovisade i september 2016 ett regeringsuppdrag om åtgärder för en mer hållbar hantering av textilier och textilavfall. I Naturvårdsverkets skrivelse Förslag om hantering av textilier (NV-06147-14) föreslås ett paket av åtgärder och styrmedel som riktar sig till alla delar av textilhanteringen, från produktion till konsumtion och avfallshantering. Naturvårdsverket föreslår bl.a. ett nytt lagkrav om att sortera ut textilavfall från annat avfall. I fråga om hur detta lagkrav ska utformas konstaterar Naturvårdsverket att ett producentansvar för textilier är mer komplicerat att införa och kan eventuellt medföra en större risk för negativa konsekvenser för secondhandaktörer än om man låter ansvarsförhållandena kvarstå som i dag och enbart ändrar i avfallsförordningen. Den samhällsekonomiska kostnaden blir högre med ett producentansvar till följd av de administrativa kostnaderna för producenterna. Naturvårdsverket konstaterar dock även att ett producentansvar i högre utsträckning uppfyller principen om att förorenaren betalar. Ett producentansvar skulle även kunna underlätta för producenterna att använda avfallet som en råvara för ny textilproduktion, vilket eventuellt på lång sikt kan skapa incitament för att skapa mer återvinningsbara produkter. Naturvårdsverkets skrivelse bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Miljöminister Karolina Skog anförde i svaret på en skriftlig fråga om hållbar konsumtion av textilier (fr. 2016/17:341) följande.

Frågan om hanteringen av textilier är viktig och jag ser ett behov av att förbättra insamlingen av textilier. Det finns stor potential i att förbättra hanteringen av textilavfall. I dag slängs stora mängder textilier i soporna och går till förbränning. Det är inte ett effektivt sätt att hantera värdefulla resurser.

Jag välkomnar det engagemang som finns hos företagen när det gäller att öka återanvändningen. Det är angeläget att det engagemang och de system som byggts upp på frivillig väg tas tillvara. Samtidigt är det viktigt att klargöra hur systemet för avfallshantering ska se ut framöver. Det finns många aspekter att ta hänsyn till i utformningen av insamlingen och det är viktigt att vi hittar en långsiktigt hållbar lösning. För närvarande pågår ett analysarbete inom Regeringskansliet inför ett ställningstagande för hur den fortsatta processen ska se ut.

I svaret på interpellation 2016/17:137 om textilinsamling av företag lyfte miljöminister Karolina Skog fram flera exempel på initiativ som tagits på olika nivåer. Ministern nämnde bl.a. den utredning som regeringen tillsatte för att analysera och föreslå styrmedel för att generellt främja återanvändning av produkter och därmed förebygga uppkomsten av avfall. Utredningen redovisade sitt uppdrag i mars 2017 (se ovan under rubriken Cirkulär ekonomi m.m.). Ministern betonade även att det pågår omfattande forsknings- och innovationssatsningar, exempelvis genom stöd från Vinnova, och att det finns ett arbete på europeisk nivå som är viktigt och där de från regeringens sida är mycket aktiva. Vidare berördes EU-förhandlingar om avfallsagstiftningen,

och ministern anförde att regeringen verkar för att på EU-nivå komma överens om ökad återanvändning och återvinning av textilier, exempelvis genom krav på utsortering. Även ett samarbete på nordisk nivå för mer hållbar hantering av textilier omnämndes. De nordiska miljöministrarna har skickat ett gemensamt inspel till EU-kommissionen som rör det sjunde miljöhandlingsprogrammet där kommissionen uppmanas att ta upp textilierna i arbetet med programmet på europeisk nivå. Ministern nämnde slutligen nyindustrialiseringsstrategin där bl.a. Vinnova är aktiv i ett projekt som heter Smart Textiles (prot. 2016/17:43).

Producentansvar för läkemedel

Enligt förordningen (2009:1031) om producentansvar för läkemedel ska en producent utan ersättning ta hand om avfall som utgörs av läkemedel, uppkommit hos hushåll och lämnas av allmänheten till producenten. En producent är den som bedriver detaljhandel med läkemedel med tillstånd enligt lagen (2009:366) om handel med läkemedel, dvs. apoteken. Läkemedel som utgör farligt avfall och läkemedelsavfall som uppkommit från t.ex. sjukvården eller hos företagare omfattas inte av producentansvaret. Kommunerna ska svara för transport samt återvinning eller bortskaffande av det läkemedelsavfall som allmänheten inte lämnar till apoteken.

I budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1 utg.omr. 20) anges att det i pågående EU-förhandlingar om en ny förordning för veterinärmedicinska läkemedel är en prioriterad fråga för regeringen att motverka miljöpåverkan kopplad till tillverkning och användning av läkemedel. Vidare redovisas att Sverige vid miljørådet i december 2015 har uppmanat EU-kommissionen att skyndsamt lägga fram den strategi mot förorening av vatten som ska utarbetas enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/39/EU av den 12 augusti 2013 om ändring av direktiven 2000/60/EG och 2008/105/EG vad gäller prioriterade ämnen på vattenpolitikens område. I direktivet anges att kommissionen ska utarbeta en strategi mot förorening av vatten genom läkemedel.

Av propositionen framgår även att Läkemedelsverket under 2015 har förordat och fått samsyn inom EU för behovet att se över riktlinjen för miljöriskbedömning av humanläkemedel. Syftet är att få mer adekvat miljöinformation för läkemedelssubstanserna genom att använda mer relevanta testmetoder som fokuserar mer på den farmakologiska effektens betydelse för eventuell miljöpåverkan. I propositionen framhålls slutligen att Havs- och vattenmyndigheten har finansierat ett flertal forskningsprojekt med syfte att utveckla reningsmetoder för att rena avloppsvatten från läkemedel och andra miljöfarliga kemikalier från reningsverk.

Enligt Havs- och vattenmyndigheten har myndigheten för 2016 och 2017 beslutat om bidrag på 12 miljoner kronor till fyra olika projekt som syftar till att rena avloppsvatten från läkemedelsrester och miljöfarliga ämnen. Dessa bidrag ingår i regeringens fyraåriga satsning på att få en bättre och mer avancerad rening av avloppsvatten. Totalt satsas 32 miljoner kronor under fyra år.

De projekt som har beviljats medel kompletterar varandra och omfattar olika behandlingstekniker som ozon och aktivt kol. Både mindre och större reningsverk finns med bland de beviljade projekten.

Naturvårdsverket ska i maj 2017 redovisa ett regeringsuppdrag om avancerad rening av avloppsvatten. Enligt uppdraget ska Naturvårdsverket utreda förutsättningarna för användning av avancerad rening i syfte att avskilja läkemedelsrester från avloppsvatten. I uppdraget ingår att analysera behovet av avancerad rening, vilka tekniska lösningar som finns och för- och nackdelar med dessa samt övriga konsekvenser av användning av avancerad rening. Uppdraget ska genomföras i nära dialog med Havs- och vattenmyndigheten, Läke- medelsverket och Kemikalieinspektionen. Andra berörda myndigheter och aktörer ska höras.

Internationellt och inom EU arbetar Naturvårdsverket, Livsmedelsverket och Kemikalieinspektionen tillsammans med andra svenska myndigheter och organisationer för att utsläppsgränser ska sättas vid tillverkning av bl.a. antibiotika och läkemedel med hormonstörande egenskaper. Inom EU finns även ett etappmål om ökad miljöhänsyn i läkemedelslagstiftningen.

Bygget av Sveriges första permanenta fullskaliga reningsanläggning för läkemedelsrester i avloppsvattnet har påbörjats i Linköping. Med hjälp av ozon beräknas över 90 procent av läkemedelsresterna som lämnar kroppen kunna renas bort.

Återvinning av farligt avfall

Enligt 15 kap. 11 § miljöbalken ska den som innehar avfall se till att avfallet hanteras på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt. Klassningen av avfall, i enlighet med avfallsförordningen (2011:927), är grunden för ett säkert hanterande och omhändertagande av avfallet. Farligt avfall innehåller eller består av ämnen som har farliga egenskaper, och det är därför extra viktigt att sådant avfall hanteras på ett riktigt sätt. Exempel på farligt avfall är nagellack och glykol. Glykol och nagellack ska därmed sorteras som farligt avfall och omhändertas på ett säkert sätt för att förhindra spridningen av gifter till miljön.

Kommunen ska samla in och transportera hushållsavfall som är farligt avfall till en behandlingsanläggning, om inte annat följer av föreskrifter om producentansvar som har meddelats med stöd av 15 kap. 12 § miljöbalken. Den svenska marknaden för farligt avfall är ganska liten, vilket gör att det bara finns ett begränsat antal behandlingsanläggningar. Många anläggningar är antingen specialiserade på en särskild typ av avfall eller en viss metod. Kapacitet att ta hand om vissa farliga avfall finns således bara på enstaka platser i landet.

Livslängden på elektroniska produkter

I fråga om regeringens strategi för hållbar konsumtion anförde regeringen i budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1 utg.omr. 18) bl.a. följande om varor som håller längre.

Regeringen föreslår att mervärdesskatten sänks från 25 procent till 12 procent för reparationer av cyklar, skor, lädervaror, kläder och hushållslinne [...] och att en skattereduktion införs för reparation och underhåll av vitvaror som utförs i bostaden [...]. Regeringen verkar vidare för att krav på varors hållbarhet utifrån det s.k. ekodesigndirektivet ska ställas på fler produktgrupper och för att information om reparerbarhet ska lämnas där så är relevant. Regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att analysera och föreslå styrmedel för att förebygga uppkomst av avfall i syfte att främja en cirkulär ekonomi. Styrmedlen ska främja t.ex. reparationer och uppgradering av produkter (dir. 2016:3). I anslutning till EU-förhandlingar om nya konsumentskyddsregler vid köp av varor, bl.a. de som avser konsumenters rätt att reklamera, kommer även hållbarhetsaspekter att beaktas.

Vidare har utredningen Cirkulär ekonomi i mars 2017 överlämnat sitt betänkande Från värdekedja till värdecykel – så får Sverige en mer cirkulär ekonomi (se ovan under rubriken Cirkulär ekonomi m.m.). I betänkandet lämnar utredningen bl.a. förslag om att införa ett hyberavdrag (hyra-begagnat-reparation) för att stimulera hushållen att reparera, hyra och sälja vidare konsumentprodukter. Hyberavdraget innebär att hushållen föreslås få en skattereduktion, i likhet med ROT- och RUT-avdragen, vid reparation eller hyra av konsumentprodukter eller köp av tjänster för att sälja vidare begagnade produkter. Vidare föreslås att rätten att reklamera en undermålig produkt stärks genom att den perioden då säljaren har bevisbördan förlängs från nuvarande sex månader till två år. Först efter två år ska därmed bördan övergå till konsumenten att visa att felet fanns redan vid köptillfället. Utredningen bedömer att en sådan ändring stärker konsumentskyddet och kan styra till en mer hållbar produktdesign. Förslag lämnas även om att stärka förtroendet och öka rättssäkerheten inom begagnathandel och delning av produkter.

EU-kommissionen har antagit en arbetsplan för ekodesign för 2016–2019 som en del av paketet för ren energi för alla i EU. Kommissionen poängterar i sin rapport om genomförandet av handlingsplanen för den cirkulära ekonomin (KOM(2017) 33) att ekodesign kan bidra till att det skapas en mer cirkulär ekonomi. Medan ekodesignåtgärder hittills mest har inriktats på energieffektivitet, avsåg kommissionen i sin arbetsplan för ekodesign att på ett mer systematiskt sätt även undersöka möjligheten att införa produktkrav som är relevanta för den cirkulära ekonomin, som hållbarhet, möjlighet till reparation, uppgraderingsmöjlighet, design för demontering, information samt enkel återanvändning och materialåtervinning. Enligt kommissionen kommer detta att genomföras både för nya produktgrupper och för översyner av befintliga produktspecifika åtgärder, och kommer att ge fördelar genom hela värdekedjan.

EU-kommissionen har vidare i januari 2017 antagit ett förslag om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/65/EU av den 8 juni 2011 om begränsning av användning av vissa farliga ämnen i elektrisk och elektronisk

utrustning. Förslaget om ändring syftar till att möjliggöra transaktioner på andrahandsmarknaden, t.ex. vidareförsäljning och begagnatmarknad, för viss elektrisk och elektronisk utrustning och reparation med reservdelar för viss elektrisk och elektronisk utrustning som har släppts ut på marknaden före den 22 juli 2019. Om användare kan använda elektrisk och elektronisk utrustning under längre tid kan man skjuta upp tidpunkten när denna utrustning blir uttjänt och bortscaffas samt därigenom undvika att skapa mer avfall, inbegripet farligt avfall. Enligt kommissionen uppskattas att åtgärden kommer att leda till att mer än 3 000 ton farligt avfall undviks varje år i EU, och den förlängda livslängden för elektrisk och elektronisk utrustning leder även till ytterligare besparingar av energi och råvaror.

I fråga om elutrustning finns ett reglerat producentansvar. Syftet med producentansvaret är att den som ger upphov till en produkt ska ta kostnaderna för att samla in, återvinna och behandla avfallet som uppstår när produkten är förbrukad. Förordningen (2014:1075) om producentansvar för elutrustning syftar bl.a. till att främja åtgärder som minskar mängden elutrustning som blir avfall samt att producenter ska ta ansvar för de problem som elavfall ger upphov till och att ge dem drivkrafter att vidta avfallsförebyggande åtgärder.

Ett utvidgat pantsystem

Enligt förordningen (2005:220) om retursystem för plastflaskor och metallburkar ska den som yrkesmässigt tappat konsumtionsfärdig dryck i plastflaska eller metallburk eller yrkesmässigt för in konsumtionsfärdig dryck i plastflaska eller metallburk till Sverige se till att flaskan eller burken ingår i ett godkänt retursystem, om flaskan eller burken är avsedd för den svenska marknaden. I princip ska alla dryckesförpackningar av plast eller metall som säljs i Sverige ingå i ett godkänt retursystem. Undantag gäller dock för dryck som huvudsakligen består av mejeriprodukter eller grönsaks-, frukt- eller bärjuice.

Retursystem godkänns av Statens jordbruksverk, och fortfarande finns det bara ett retursystem för dryckesförpackningar, Returpack. Jordbruksverket ansvarar även, tillsammans med kommunerna, för de offentliga kontrollerna av hanteringen av dryckesförpackningar i butiker och hos grossister. Om flaskor eller burkar som inte ingår i ett godkänt retursystem upptäcks vid en kontroll, kan kontrollmyndigheten fatta beslut om en miljösanktionsavgift på upp till 50 000 kronor. Den vanligaste avvikelserna är försäljning av direktimport som inte ingår i retursystemet.

Flaskor med koncentrerad saft omfattas inte av kraven i förordningen om retursystem för plastflaskor och metallburkar eftersom koncentrerad saft inte betraktas som en konsumtionsfärdig dryck. Sedan september 2015 kan dock saftproducenter frivilligt ansluta sig till pantsystemet, och det är möjligt att panta anslutna produkter i samtliga butikskedjor anslutna till Returpack. Detta är ett frivilligt åtagande från branschen. Alla större aktörer inom saftsegmentet har valt att ansluta sina produkter.

Jordbruksverket utredde på eget initiativ retursystemet för dryckesförpackningar i december 2015. Av rapporten framgår att den svenska återvinningsgraden för dryckesförpackningar är hög – målet på 90 procent nås för alla förpackningstyper utom för mindre plastflaskor. Det konstateras dock att nya produkter och ändrade förutsättningar gör att lagstiftningen behöver ändras. Jordbruksverket föreslår bl.a. att det görs förtydliganden i fråga om vilka aktörer som omfattas av retursystemet och att undantaget för vissa produkter att ingå i retursystemet tas bort. Jordbruksverkets rapport har remitterats och bereds inom Regeringskansliet.

Vid utskottets sammanträde den 14 mars 2017 informerade miljöminister Karolina Skog och Naturvårdsverkets generaldirektör Björn Risinger om återvinningen av plast. Vid mötet framkom att pantsystem generellt sett fungerar bra, men det påtalades även att pantsystem framför allt fungerar som en modell för specifika och rena flöden. Miljöministern betonade att det är viktigt med rena avfallsströmmar så att produkterna som fås från återvinningen är lika säkra som de ursprungliga produkterna. Vidare nämndes det frivilliga åtagandet från branschen att utvidga pantsystemet för dryckesförpackningar till att även omfatta saftflaskor samt att branschen även funderar på andra möjligheter för att förbättra återvinningen av produkter.

När det gäller hanteringen av elavfall regleras hanteringen främst genom bestämmelser i avfallsförordningen (2011:927). Konsumenten har en skyldighet att sortera ut elavfall och hantera det skilt från annat avfall. För elutrustning finns även ett reglerat producentansvar (se ovan under rubriken Livslängden på elektroniska produkter).

I fråga om pant på elprodukter m.m. framförde utskottet i betänkande 2014/15:MJU8 Avfall och kretslopp bl.a. följande.

Utskottet vidhåller sin tidigare uppfattning och konstaterar att Sverige har ett väl utvecklat system med producentansvar för elprodukter och batterier. Ett arbete pågår också med att öka återanvändningen och materialåtervinningen. Som utskottet nämnde i betänkande 2013/14:MJU16 är det även i fortsättningen angeläget att motverka att elavfall och miljöfarligt avfall hamnar i soptunnan eller på annan inte avsedd plats. Detta skulle en pant för t.ex. mobiltelefoner kunna motverka. Utskottet är dock inte berett att nu föreslå att ett pantsystem för elprodukter införs.

Utskottets ställningstagande

Producentansvar för textilier

Textilier är en värdefull resurs som för närvarande inte utnyttjas i tillräckligt stor omfattning, trots att miljövinsten vid återanvändning och återvinning är stor jämfört med vid förbränning. Av redovisningen ovan framgår att initiativ tagits på flera olika nivåer. Utskottet noterar särskilt Naturvårdsverkets redovisning om åtgärder för en mer hållbar hantering av textilier och textilavfall, där även frågan om producentansvar för textilier omnämns. Utskottet noterar

även att regeringen vill ta ett helhetsgrepp på avfallsområdet för att öka materialåtervinningen och skapa insamlingssystem som är enkla att förstå och lättillgängliga för medborgarna.

Som utskottet tidigare framhållit (bet. 2014/15:MJU8) är det av stor vikt att en lösning för en framtida hållbar hantering av textilier i kretsloppet tas fram. Utskottet konstaterar att det för närvarande pågår ett arbete inom Regeringskansliet, och utskottet förutsätter att regeringen därefter återkommer med erforderliga förslag.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2016/17:824 (C) yrkande 13 och 2016/17:2022 (C) yrkande 11.

Producentansvar för läkemedel

Utskottet konstaterar att det nu gällande producentansvaret för läkemedel innebär att en producent utan ersättning ska ta hand om avfall som består av bl.a. överblivna läkemedel. Utskottet vill dock framhålla att det även är viktigt att motverka den miljöpåverkan i övrigt som är kopplad till tillverkning och användning av läkemedel. Utskottet noterar att det är en prioriterad fråga för regeringen i förhandlingarna om en ny EU-förordning om veterinärmedicinska läkemedel. Vidare noterar utskottet att det finns en samsyn inom EU när det gäller behovet att se över riktlinjen för miljöriskbedömning av humanläkemedel och att regeringen uppmanat EU-kommissionen att skyndsamt lägga fram den strategi som ska utarbetas mot förorening av vatten genom läkemedel.

Vidare vill utskottet uppmärksamma att det även pågår ett nationellt arbete om hur man på bästa sätt ska kunna rena avloppsvatten från läkemedelsrester. Utskottet noterar särskilt att Naturvårdsverket i maj 2017 ska redovisa ett uppdrag om reningsmetoder till regeringen.

Mot bakgrund av vad som anförts om pågående arbete på området anser utskottet att motion 2016/17:2559 (KD) yrkande 6 kan lämnas utan vidare åtgärd.

Återvinning av farligt avfall

Farligt avfall innehåller eller består av ämnen som har farliga egenskaper, och det är därför extra viktigt att sådant avfall hanteras på ett riktigt sätt. Utskottet noterar även i detta sammanhang att regeringen vill ta ett helhetsgrepp på avfallsområdet för att öka materialåtervinningen och skapa insamlingssystem som är enkla att förstå och lättillgängliga för medborgarna. Utskottet anser därmed att motionerna 2016/17:733 (M) och 2016/17:824 (C) yrkande 17 i denna del kan lämnas utan vidare åtgärd i avvaktan på resultatet av det arbete som pågår.

Livslängden på elektroniska produkter

I en cirkulär ekonomi är livslängden på material och produkter längre. Utskottet konstaterar att EU-kommissionen har antagit en arbetsplan för ekodesign för 2016–2019. Kommissionen avsåg i arbetsplanen att på ett mer systematiskt sätt även undersöka möjligheten att införa produktkrav som bl.a. hållbarhet, möjlighet till reparation och uppgraderingsmöjlighet. Vidare noterar utskottet att regeringen verkar för att krav på varors hållbarhet utifrån direktivet om ekodesign ska ställas på fler produktgrupper.

Även utredningen Cirkulär ekonomi har nyligen lämnat sitt betänkande. Utredningens huvuduppdrag har varit att analysera och föreslå styrmedel för att främja ökad nyttjandegrad och ökad återanvändning av produkter för att därmed förebygga uppkomsten av avfall.

Med hänsyn till pågående arbete på området finner utskottet inte skäl att nu föreslå något initiativ från riksdagen med anledning av motion 2016/17:169 (V) yrkande 2. Motionen avstyrks i denna del.

Ett utvidgat pantsystem

Jordbruksverket har utrett retursystemet för dryckesförpackningar. Av Jordbruksverkets rapport framgår att den svenska återvinningsgraden för dryckesförpackningar är hög, vilket är positivt. Utskottet vill även lyfta fram det frivilliga åtagandet från branschen att utvidga retursystemet för dryckesförpackningar till att även omfatta saftflaskor.

Jordbruksverket föreslår att det görs förtydliganden i fråga om vilka aktörer som omfattas av retursystemet och att undantaget för vissa produkter att ingå i retursystemet tas bort. Utskottet noterar att Jordbruksverkets rapport har remitterats och bereds inom Regeringskansliet. Vidare noterar utskottet regeringens avsikt, som nämnts ovan, att ta ett helhetsgrepp på avfallsområdet för att öka materialåtervinningen och skapa insamlingssystem som är enkla att förstå och lättillgängliga för medborgarna.

Med hänsyn till det anförda föreslår utskottet att motion 2016/17:169 (V) yrkande 4 lämnas utan vidare åtgärd.

I fråga om pantsystem för mobiltelefoner har utskottet tidigare behandlat frågan i betänkande 2014/15:MJU8. Utskottet anförde att det var angeläget att motverka att elavfall och miljöfarligt avfall hamnar i soptunnan eller på annan inte avsedd plats och ansåg att en pant för t.ex. mobiltelefoner skulle kunna motverka detta. Utskottet var dock inte berett att föreslå att ett pantsystem för elprodukter skulle införas. Med hänsyn till det arbete som pågår vidhåller utskottet sin tidigare uppfattning och avstyrker därmed motion 2016/17:1295 (MP).

Matsvinn och källsortering av matavfall

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en nationell strategi samt ett nationellt mål och ett etappmål för att minska matsvinn, om uppdrag till Livsmedelsverket om matsvinn, om förbud mot att slänga livsmedel inom livsmedelshandeln, om butiker som vill bli foderleverantörer, om reklamationer av frukt och grönt i butik och om källsortering av matavfall.

Jämför reservation 6 (M, L), 7 (C), 8 (V) och 9 (KD).

Motionerna

I kommittémotion 2016/17:2010 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 13 anförs att det bör införas ett nationellt mål för minskning av matavfall och matsvinn. Enligt yrkande 14 bör även ett etappmål för att minska matsvinnet införas. Motionärerna nämner det förslag som Naturvårdsverket tidigare har tagit fram och som innebär att matavfallet ska minska till år 2020 med 20 procent jämfört med år 2010, sammantaget för hela livsmedelskedjan utom primärproduktionen.

Gunilla Carlsson (S) framhåller i motion 2016/17:638 att regeringen bör utveckla en nationell strategi för att få butiker, restauranger, storkök och livsmedelsindustri att minska matsvinnet.

Enligt kommittémotion 2016/17:3168 av Jonas Jacobsson Gjørtler m.fl. (M) yrkande 3 bör regeringen ge Livsmedelsverket ett permanent uppdrag att sprida kunskap om matsvinn och den stora miljöpåverkan. I motionen påtalas även att det behövs fler informationsinsatser med ett positivt budskap och mer information om hur bäst-före-datomet påverkar olika livsmedel och hur livsmedel ska förvaras.

Enligt kommittémotion 2016/17:169 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 3 bör regeringen utreda hur ett förbud mot att slänga livsmedel inom livsmedelshandel kan utformas. I motionen anförs att matsvinnet är ett slöseri med våra resurser.

Vidare anges i kommittémotion 2016/17:2010 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 16 att man bör underlätta för butiker att bli foderleverantörer. I dag behöver butiker registrera sig som foderleverantörer för att få lämna överbliven mat till foder. I motionen påtalas dock att det är viktigt att olika livsmedel inte blandas eller innehåller ämnen som kan vara skadliga för djuren. Enligt yrkande 17 i samma motion bör reklamation av frukt och grönt i butik begränsas.

I kommittémotion 2016/17:3393 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 12 anförs slutligen att regeringen ska verka för att arbetet med källsortering av matavfall i kommunerna snabbas på och därmed öka möjligheten för större

produktion av biogas. Enligt motionärerna står flera kommuner i startgroparna för att starta insamling av matavfall, men arbetet i stort har gått långsamt.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Livsmedelsverket, Jordbruksverket och Naturvårdsverket hade under 2013–2015 ett regeringsuppdrag om att genomföra insatser som bidrar till att minska det onödiga matsvinnet i alla led i livsmedelskedjan. Uppdragets slutrapport överlämnades till regeringen i mars 2016. I rapporten betonas att arbetet inom regeringsuppdraget är en bra början men att det finns ett behov av en svensk strategi för ett långsiktigt matsvinnarbete. Av rapporten framgår vidare att myndigheterna tagit fram och spridit en samlad lista över åtgärder som kan genomföras i olika led av livsmedelskedjan för att minska matsvinnet. Livsmedelsverket har även i dialog med aktörer sett över vägledningsdokument inom livsmedelshandling för att göra det möjligt att följa reglerna utan att onödigt matsvinn uppstår. Utifrån resultat av konsumentundersökningar har medvetandegörande informationsinsatser till konsumenter genomförts på flera olika sätt. I rapporten anges att arbetet inom regeringsuppdraget har haft ett bra genomslag i medierna, både när det gäller ämnet i stort, konsumentkampanjen och lanseringar av olika rapporter.

Av rapporten framgår även att myndigheterna har fört en tät dialog med aktörer inom Samverkansgruppen för minskat matavfall (Samma). Samverkansgruppen är ett nätverk för myndigheter, forskare, intresseorganisationer och livsmedelsbranschen, med aktörer i olika delar av livsmedelskedjan. Syftet med samverkansgruppen är att genom att vara kontaktyta och informations-samlare verka för ett minskat matsvinn, och därigenom även minskat matavfall. Myndigheterna har också fört en dialog med matsvinnaktörer i andra länder och medverkat i svinnförebyggande arbete inom EU och internationellt. Jordbruksverket har t.ex. initierat en internationell arbetsgrupp kring handelsnormernas inverkan på matsvinn. Goda exempel har vidare spridits till aktörer i olika led av livsmedelskedjan och till kommuner och landsting via myndigheternas webbplatser, via nätverket Samma, via webinarium samt vid konferenser och möten. Ett annat huvudområde för uppdraget var att stimulera till produktion av biogas och utnyttjande av rötresten från det matavfall som inte går att undvika. Av rapporten framgår att ett webbmaterial om bättre utnyttjande av oundvikligt matavfall har tagits fram och spridits.

FN:s globala mål för hållbar utveckling, Agenda 2030, antogs i september 2015. Av de 17 globala målen handlar ett, mål 12, om att främja hållbara konsumtions- och produktionsmönster. En hållbar konsumtion och produktion innebär en effektiv användning av resurser, hänsyn till ekosystemtjänster som är nödvändiga för försörjningen samt minskad påverkan från farliga kemikalier. Ett delmål för mål 12 är att till 2030 halvera det globala matsvinnet per person i butik och i konsumentledet och att minska matsvinnet längs hela livsmedelskedjan, även förlusterna efter skörd.

Av budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1 utg.omr. 20) framgår att regeringens bedömning är att Sverige i och med det ovan nämnda delmålet om att minska matsvinnet även har ett nationellt mål för minskning av matsvinn. Vidare konstateras att det finns en samsyn mellan branschaktörer, organisationer och myndigheter att regeringsuppdraget om minskat matsvinn under 2013–2015 har inneburit en bra start för ett långsiktigt nationellt matsvinnarbete.

I propositionen En livsmedelsstrategi för Sverige – fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet (prop. 2016/17:104), som överlämnades till riksdagen i januari 2017, är regeringens bedömning att det bör tas ett samlat och systematiskt grepp för att Sverige ska kunna leva upp till FN:s globala hållbarhetsmål om att till 2030 halvera det globala matsvinnet per person.

Regeringen beslutade i februari 2017 att ge Livsmedelsverket i uppdrag att, tillsammans med Jordbruksverket och Naturvårdsverket och utifrån erfarenheter och kunskaper från tidigare regeringsuppdrag, arbeta vidare med olika identifierade svinreducerande åtgärder för att minska matsvinnet i hela livsmedelskedjan från producent till konsument under 2017–2019. Uppdraget är en del av regeringens första åtgärdepaket för att stärka den svenska livsmedelskedjan i linje med målen i den nationella livsmedelsstrategin. Av uppdraget framgår att i ett första steg ska en handlingsplan för hur Sverige långsiktigt ska arbeta med matsvinnreducerande åtgärder tas fram. Handlingsplanen ska vara vägledande för resterande arbete inom uppdraget. Åtgärderna ska bidra till att det globala hållbarhetsmålet om matsvinn uppfylls men även bidra till regeringens arbete med att ställa om till en hållbar konsumtion och produktion, en cirkulär ekonomi samt till EU:s arbete i enlighet med EU-kommissionens handlingsplan för en cirkulär ekonomi. En delredovisning av uppdraget ska lämnas senast den 28 februari 2018 och en slutredovisning ska lämnas senast den 28 februari 2020. Myndigheterna får för uppdragets genomförande använda högst 7,5 miljoner kronor under 2017–2019.

I propositionen En livsmedelsstrategi för Sverige – fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet anges att intresset för matsvinnproblematiken har intensifierats de senaste åren och att många företag, kommuner och storköp arbetar aktivt med frågan. Livsmedelsbranschen har matsvinnet som en strategisk fråga i projektet Hållbar livsmedelskedja, och dagligvaruhandeln har ökat sina insatser för att minska svinnet, bl.a. har Sveriges första s.k. social supermarket öppnats där maten som säljs till stor del är sådan som annars skulle ha blivit matsvinn.

Enligt Naturvårdsverkets senaste undersökning har mängden matavfall från butiker, restauranger och hushåll i Sverige minskat jämfört med tidigare mätning. Den största procentuella minskningen har skett hos restauranger och butiker, där mängderna minskat med mellan 17 och 35 procent.

I budgetpropositionen för 2017 anges att det treåriga nordiska projektet om matsvinn inom ministerrådet för fiske, vattenbruk, jordbruk, livsmedel och skogsbruk i Nordiska ministerrådet (MR-FJLS) fortsatte, med stor framgång, och att projektet är fortsatt prioriterat för 2016.

Det nordiska projektet kommer att slutföras under våren 2017. Arbetet har utgjort en del av satsningen Grön Tillväxt och har fokuserat på att utveckla kunskap om förluster i primärproduktion, att studera hur datummärkning kan användas och förstås samt att främja säker redistribution av överskottsmat. Projektet påbörjades 2013 och leds av en styrgrupp med representanter för nordiska myndigheter och regeringar.

EU-kommissionen presenterade sin handlingsplan för cirkulär ekonomi i december 2015. Av EU-kommissionens rapport i januari 2017 om genomförandet av handlingsplanen för den cirkulära ekonomin, KOM(2017) 33, framgår att kommissionen har genomfört ett antal åtgärder som ska bidra till att minska livsmedelsavfallet och uppnå målen för hållbar utveckling på detta område. Kommissionen skapade i augusti 2016 EU-plattformen för livsmedelsförluster och livsmedelsslöseri. Denna plattform kommer att vara det centrala forumet på EU-nivå och ska hjälpa de olika aktörerna att fastställa och förverkliga de åtgärder som krävs för att man ska kunna halvera matsvinnet per person till 2030 i enlighet med målen för hållbar utveckling. Det anges även att man har gjort framsteg när det gäller att ta fram en EU-metod för mätning av matsvinn. Kommissionen har vidare utarbetat EU-riktlinjer som ska göra det lättare att ge bort livsmedel till välgörande ändamål. Riktlinjerna kommer att offentliggöras 2017. Kommissionen håller även på att ta fram riktlinjer för användning av tidigare livsmedel som foder, så att näringsämnen i tidigare livsmedel kan tas till vara genom säker användning i foder. Dessa riktlinjer kommer att färdigställas och offentliggöras 2017.

När det gäller användning av tidigare livsmedel som foder framgår av foderlagstiftningen att en livsmedelsanläggning med biprodukter för foderändamål ska registreras som en foderanläggning och stå under offentlig kontroll för foder. Produkten ska även ha sådan kvalitet att den är lämplig som foder, vilket innebär att produkten måste leva upp till kraven i foderlagstiftningen, och för animaliska produkter gäller även lagstiftningen för animaliska biprodukter.

Enligt slutrapporten om regeringsuppdraget om minskat matsvinn under 2013–2015, som redovisats ovan, har en kartläggning om foder gjorts, som är kopplad till lagstiftning om animaliska biprodukter, foderlagstiftning, avfalls- lagstiftning och lagstiftning om djursjukdomar. Arbetet handlade om hur den mat som av olika anledningar inte kan ätas av människor på bästa sätt kan tas till vara. Av rapporten framgår att lagstiftningen i viss utsträckning är svinn- drivande då den ofta upplevs som krånglig, med många villkor och restriktioner, framför allt när det gäller livsmedelsavfall från djur. Det framhålls att framför allt kravet på att butiker måste registrera sig som foderleverantörer för att kunna lämna överbliven mat till foder upplevs som ett stort hinder.

I fråga om återvinning av matavfall konstateras i budgetpropositionen för 2017 att den biologiska återvinningen av matavfall ökar men att målet inte nås när det gäller etappmålet för ökad resurshushållning i livsmedelskedjan. Regeringen bedömer att ytterligare insatser krävs för att målet ska nås i tid. Trots att de insamlade matavfallsmängderna har ökat de senaste åren kommer

återvinningsmålet på 50 procent inte att nås till 2018, om utsorteringen av matavfallet fortgår i samma takt som den har gjort mellan 2009 och 2014. Av propositionen framgår även att mängden utsorterat matavfall till biologisk behandling har ökat med 40 procent under perioden 2010 till 2014, vilket innebär att 47 procent av det matavfall som uppstår i konsumtionsledet utsorteras för biologisk behandling. Vidare anges att ca 38 procent av matavfallet från konsumtionsledet rötades och komposterades under 2014 så att växtnäringsämnena togs till vara. Målet är 50 procent. Andelen som rötades och där näringsämnena återfördes uppgick till 27 procent medan målet är 40 procent.

Utskottets ställningstagande

FN:s globala mål för hållbar utveckling i fråga om matsvinn är att till 2030 halvera det globala matsvinnet per person i butik och i konsumentledet och att minska matsvinnet längs hela livsmedelskedjan, även förlusterna efter skörd. Utskottet ansluter sig till regeringens bedömning att Sverige i och med detta även har ett nationellt mål för minskning av matsvinn.

Som regeringen framhåller bör det tas ett samlat och systematiskt grepp för att Sverige ska kunna leva upp till FN:s globala hållbarhetsmål. Mot denna bakgrund kan man se det uppdrag som Livsmedelsverket fått att, tillsammans med Jordbruksverket och Naturvårdsverket, arbeta vidare med olika identifierade åtgärder för att minska matsvinnet i hela livsmedelskedjan från producent till konsument under 2017–2019. I ett första steg ska en handlingsplan för hur Sverige långsiktigt ska arbeta med matsvinnreducerande åtgärder tas fram, och handlingsplanen ska sedan vara vägledande för resterande arbete.

Utskottet noterar även att EU-kommissionen har genomfört ett antal åtgärder som ska bidra till att minska livsmedelsavfallet och att man uppnår målen för hållbar utveckling på detta område. Kommissionen håller bl.a. på att utarbeta riktlinjer för användning av tidigare livsmedel som foder. Dessa riktlinjer kommer att färdigställas och offentliggöras under 2017.

Det kan även nämnas att intresset för matsvinnproblematiken har intensifierats de senaste åren och att många företag, kommuner och storköp arbetar aktivt med frågan.

Mot bakgrund av vad som anförts ovan och i avvaktan på det arbete som pågår föreslår utskottet att motionerna 2016/17:169 (V) yrkande 3, 2016/17:638 (S), 2016/17:2010 (C) yrkandena 13, 14, 16 och 17 samt 2016/17:3168 (M) yrkande 3 lämnas utan vidare åtgärd.

I fråga om återvinning av matavfall konstaterar regeringen i budgetpropositionen för 2017 att den biologiska återvinningen av matavfall ökar men att målet inte nås när det gäller etappmålet för ökad resurshushållning i livsmedelskedjan. Regeringen gör i propositionen bedömningen att ytterligare insatser krävs för att målet ska nås i tid. Utskottet delar regeringens bedömning. Även här bör man uppmärksamma regeringens ambition att ta ett helhetsgrepp på avfallsområdet för att öka materialåtervinningen och skapa insamlings-system som är enkla att förstå och lättillgängliga för medborgarna.

Med det anförda anser utskottet att motion 2016/17:3393 (KD) yrkande 12 kan lämnas utan vidare åtgärd.

Plast och plastprodukter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om plast i marin miljö, kartläggning av flöden av plast, plastprodukter, mikroplast och plastpåsar.

Jämför reservation 10 (SD).

Motionerna

Enligt kommittémotion 2016/17:3297 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 5 krävs en helhetsstrategi i arbetet för att reducera problemen med plast i marin miljö. Förekomsten av plast i marin miljö och andra ekosystem är enligt motionärerna ett tilltagande problem. Sverige bör därför agera nationellt och regionalt samt intensifiera arbetet med att lyfta problematiken i internationella forum. I motionen anför även att ökade resurser bör avsättas för att kartlägga flödena av plast, både mikroplast och makroplast, i samhället (yrkande 6). Vidare anges i yrkande 7 att åtgärder bör vidtas för att minska den totala användningen av plastprodukter. Detta förutsätter dock att plastprodukterna inte ersätts med andra material med högre miljöbelastning.

I motion 2016/17:594 av Magnus Manhammar (S) anförts att möjligheten att förbjuda engångsbestick i plast bör övervägas. Plastskräp orsakar stor skada på djur och natur. Enligt motionären finns redan flera nedbrytbara alternativ att använda i stället för engångsbestick i plast.

I fråga om mikroplaster anför Sofia Damm (KD) i motion 2016/17:2499 yrkande 3 att Sverige i dialog med grannländerna runt Östersjön bör ställa krav på lagstiftning om mikroplaster. Motionären anför att det finns starka skäl för ett tydligt svenskt agerande för en EU-gemensam lagstiftning mot mikroplaster, och för påtryckningar i de bilaterala dialogerna med våra grannländer runt Östersjön.

Även i motion 2016/17:644 av Åsa Westlund och Lena Hallengren (båda S) yrkande 1 påtalas att mikroplast i våra vattendrag är ett växande problem. Enligt motionärerna krävs en lång rad åtgärder för att komma till rätta med detta problem, men av dem borde det enklaste och första steget vara att begränsa användningen av primära mikroplaster.

Några motioner behandlar frågor om minskad användning av plastpåsar. Sofia Damm (KD) anför i motion 2016/17:2499 yrkande 1 att en avgift på påsar tillverkade av plast från icke förnybar råvara bör införas för att minska användandet av konventionella plastpåsar i dagligvaruhandeln och fackhandeln.

I motion 2016/17:597 av Adnan Dibrani och Mattias Jonsson (båda S) framhålls att regeringen bör verka för en minskad användning av plastpåsar till förmån för alternativa lösningar.

I motion 2016/17:593 av Lars Mejern Larsson (S) frågar motionären slutligen hur EU-direktivet om plastpåsar kan användas för att stärka svensk innovation och konkurrenskraft. Enligt motionären bör regeringen se över hur genomförandet av EU-direktivet kan anpassas efter svenska förhållanden.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

I fråga om åtgärder på nationell nivå remitterade Miljö- och energidepartementet i januari 2017 ett förslag till nationellt förbud mot användning av plastpartiklar i kosmetiska produkter som sköljs av, baserat på Kemikalieinspektionens förslag från 2016 men något omarbetat. Enligt förslaget ska förbudet träda i kraft den 1 januari 2018.

Vidare har Kemikalieinspektionen i sitt regleringsbrev för 2017 fått i uppdrag av regeringen att undersöka och i lämpliga fall föreslå nationella begränsningar för utsläppande på marknaden av kosmetiska produkter som innehåller plastpartiklar där syftet med tillsatsen är en annan än att uppnå en exfolierande och rengörande effekt. Syftet med åtgärderna är att skydda den svenska vattenmiljön från de skadliga effekterna på vattenlevande organismer som orsakas av s.k. mikroplaster. Myndigheten ska i samma syfte också undersöka och i lämpliga fall föreslå begränsningar eller andra åtgärder för att minska utsläppen till avloppssystemen av plastpartiklar i andra kemiska produkter. Uppdraget ska redovisas senast den 15 december 2017.

Regeringen har även gett Naturvårdsverket i uppdrag att identifiera och föreslå åtgärder mot utsläpp av mikroplaster i havet från viktigare källor i Sverige (M2015/292 8/Ke). Av uppdraget framgår att myndigheten ska följa och beakta utvecklingen och diskussionerna som pågår inom EU och dess enskilda medlemsstater, inom konventionerna Oskar (konventionen för skydd av den marina miljön i Nordostatlanten) och Helcom (Helsingforskonventionen för skydd av Östersjöns marina miljö), inom Nordiska ministerrådet och inom det globala arbetet, t.ex. Unea och Unep. Målsättningen är att Sverige blir ett föregångsland i att utveckla och genomföra åtgärder som minskar spridningen av mikroplaster till miljön. Naturvårdsverket ska slutredovisa uppdraget senast den 15 juni 2017.

När det gäller arbetet på EU-nivå presenterade EU-kommissionen i december 2015 ett meddelande, Att sluta kretsloppen – en EU-handlingsplan för en cirkulär ekonomi (KOM(2015) 614/2). Handlingsplanen ska bidra till att de nya globala hållbarhetsmålen, Agenda 2030, uppnås och särskilt mål 12 om hållbar konsumtion och produktion. I handlingsplanen anges bl.a. att kommissionen 2017 kommer att anta en strategi för plast i den cirkulära ekonomin, där man tar upp frågor som möjligheter till materialåtervinning, biologisk nedbrytbarhet, förekomst av farliga ämnen i vissa plaster och marint avfall.

I kommissionens arbetsprogram för 2017, Ett EU som skyddar, försvarar och sätter medborgarna i centrum (KOM(2016) 710), bekräftas att kommissionen under 2017 kommer att presentera en strategi för användning, återanvändning och återvinning av plast. Enligt arbetsprogrammet är kommissionens avsikt att gå vidare med att genomföra handlingsplanen för den cirkulära ekonomin genom att förbättra lönsamheten, kvaliteten och utbredningen av återvinning och återanvändning av plast i EU och minska mängden plast som hamnar i miljön.

Vidare antogs vid miljørådet den 20 juni 2016 rådsslutsatser om EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi. I slutsatserna uppmanade EU:s miljö- och klimatministrar EU-kommissionen att vidta åtgärder för att minska utsläppen av plast i den marina miljön och att föreslå ett specifikt förbud mot mikroplastpartiklar i kosmetiska produkter.

I fråga om minskad förbrukning av plastbärkassar medförde antagandet av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/720 av den 29 april 2015 om ändring av direktiv 94/62/EG när det gäller att minska förbrukningen av tunna plastbärkassar, det s.k. EU-direktivet om plastbärkassar, att alla medlemsstater ska reducera förbrukningen av tunna plastbärkassar. Regeringen beslutade därför i november 2016 om en ny förordning som ska minska förbrukningen av plastbärkassar och uppfylla kraven i EU-direktivet om plastbärkassar.

Förordningen (2016:1041) om plastbärkassar innehåller bestämmelser om skyldighet att informera och rapportera om plastbärkassar och deras miljöpåverkan i syfte att minska förbrukningen av sådana kassar och därmed även minska nedskräpning och främja ett mer effektivt resursutnyttjande. Enligt förordningen ska den som i en yrkesmässig verksamhet tillhandahåller plastbärkassar till konsumenter informera om

- plastbärkassars miljöpåverkan och fördelarna med en minskad förbrukning av plastbärkassar
- åtgärder som kan vidtas för att minska förbrukningen.

Naturvårdsverket ska enligt förordningen bevaka att förbrukningen av plastbärkassar minskar. Myndigheten ska också följa förbrukningen av tunna plastbärkassar, som inte får överskrida 90 kassar per person och år innan 2020 och därefter 40 kassar per person och år innan 2026. Myndigheten ska föreslå ändamålsenliga åtgärder, om förbrukningen av plastbärkassar inte bedöms minska eller om förbrukningen av tunna plastbärkassar överskrider de nivåer som anges. Förordningen trädde i kraft i december 2016 men skyldigheten för verksamheter gäller först från den 31 maj 2017. Förordningen gäller inte för de mycket tunna plastbärkassar som behövs av hygienskal eller som tillhandahålls för livsmedel som säljs i lösvikt eller de plastbärkassar som är avsedda för varaktigt bruk.

På en skriftlig fråga om minskad användning av plastpåsar (fr. 2016/17:392) anförde miljöminister Karolina Skog bl.a. följande.

Regeringens beslut om att införa ett krav på handeln att informera om bland annat plastbärkassars miljöpåverkan, var ett första steg för att främja en minskad förbrukning av plastbärkassar. Regeringen bedömer att detta kommer att innebära att målet år 2019 nås. I förordningen ges också Naturvårdsverket i uppdrag att bevaka att förbrukningen av plastbärkassar minskar, och om det inte sker ska verket föreslå ändamålsenliga åtgärder till regeringen. Regeringen kommer därför att följa utvecklingen och överväga kompletterande initiativ på området.

Naturvårdsverket ska enligt sitt regleringsbrev för 2017 ansvara för att information om de negativa miljöeffekterna av förbrukning av plastbärkassar kommuniceras till allmänheten under 2017.

I sin skrivelse i mars 2016 om minskad förbrukning av plastbärkassar (NV-08250-15) föreslår Naturvårdsverket att ett krav på ett lägsta pris på 5 kronor per plastbärkasse införs. Naturvårdsverket föreslår att även tjockare plastbärkassar omfattas av lägsta priset för att undvika att en minskad förbrukning av tunna plastbärkassar leder till en övergång till tjockare plastbärkassar.

Finansminister Magdalena Andersson anförde på en skriftlig fråga om beskattning av plastbärkassar (fr. 2016/17:850) följande.

Frågan om minskad förbrukning av plast och nedskräpning är viktig. Regeringen har tagit viktiga nationella steg genom att besluta om en ny förordning i syfte att halvera förbrukningen av plastbärkassar till år 2025. Frågan måste även hanteras i samverkan med andra länder. Sverige har ställt sig bakom ett franskt initiativ Stop Plastic Waste till en global koalition för att minska nedskräpningen i haven.

Det saknas officiell statistik för hur stor förbrukningen i Sverige av tunna plastbärkassar är i dag. De uppskattningar som har gjorts visar på att förbrukningen är minst ca 80 tunna plastbärkassar per person och år. Enligt ett EU-direktiv ska förbrukningen av plastbärkassar på nationell nivå år 2025 inte överstiga 40 tunna plastbärkassar per år och person.

Naturvårdsverket ska enligt förordningen bevaka att förbrukningen av plastbärkassar minskar. Myndigheten ska också följa att Sverige klarar att inte överskrida förbrukningsnivån om 90 kassar per person och år till 2020 och 40 kassar per person och år innan 2026.

Förordningen har trätt i kraft i början av december 2016 men skyldigheterna för verksamheter som tillhandhåller plastbärkassar gäller först från den 31 maj 2017. Effekterna på förbrukningen av plastbärkassar har därför inte ännu kunnat analyseras.

Regeringen följer utvecklingen noga och kommer överväga kompletterande initiativ på området.

I fråga om utfasning av och förbud mot mikroplaster anförde utskottet i betänkande 2016/17:MJU7 Giftfri vardag följande.

Utskottet tillmäter frågan om mikroplaster i våra vattenområden stor betydelse. Problemet är utomordentligt allvarligt och den negativa utvecklingen måste hejdas. Användningen av mikroplaster, t.ex. i kosmetiska produkter, där det finns andra mer miljövänliga och likvärdiga alternativ är ett reellt problem som kräver kraftfulla åtgärder.

Utskottet noterar att regeringen är aktiv på området och att man nyligen tagit fram ett förslag om ett nationellt förbud mot användning av plast-

partiklar i kosmetiska produkter som sköljs av och att Kemikalieinspektionen fått i uppdrag att undersöka och i lämpliga fall föreslå nationella begränsningar för andra kosmetiska produkter. Förslaget remissbehandlas för närvarande. Även Naturvårdsverket har fått i uppdrag att identifiera viktiga källor till utsläpp av mikropartiklar av plast i haven och föreslå åtgärder för att minska dessa, vilket är positivt. Utskottet delar regeringens ambition att Sverige ska vara ett föregångsland för att minska spridningen av mikroplaster till miljön. Det behövs även arbete både på EU-nivå och internationell nivå i denna fråga, och det är därför positivt att regeringen arbetar parallellt med att påverka EU-lagstiftningen men även att frågan har lyfts i FN-sammanhang.

Inom ramen för EU-kommissionens arbete med cirkulär ekonomi kommer en strategi för plast att tas fram, vilket är positivt. Utskottet har tidigare betonat att giftfria kretslopp är en förutsättning för en resurs-effektiv och cirkulär ekonomi och att farliga ämnen i större utsträckning än i dag bör begränsas, förbjudas och bytas ut mot säkrare alternativ.

Utskottet noterar att regeringen har beslutat om en förordning för att minska förbrukningen av plastbärkassar. Utskottet ser fram emot effekterna av förordningen och bevakar med stort intresse utvecklingen på området.

Av regeringens forskningsproposition framgår bl.a. att det krävs forskning om ersättning av fossila material för att ha en cirkulär ekonomi. Som framgår av budgetpropositionen för 2017 har en satsning gjorts på detta område (prop. 2016/17:1 utg.omr. 20).

I propositionen Bemyndigande om avfallsförebyggande åtgärder och sanktioner avseende otillåten insamling av elavfall (prop. 2016/17:147), som beslutades i mars 2017, föreslås vissa ändringar i miljöbalken. Det föreslås bl.a. ett nytt bemyndigande om att meddela föreskrifter om avfallsförebyggande åtgärder som har särskild betydelse för människors hälsa och miljön. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2017. Av propositionen framgår att ändringar i normgivningsbemyndigandena i 15 kap. miljöbalken behövs för att regeringen vid behov ska kunna besluta om kompletterande åtgärder till följd av EU-direktivet om plastbärkassar. Även om förordningen om plastbärkassar beslutades i november 2016 kan ytterligare åtgärder behövas för att uppnå det förbrukningsmål som ska vara nått 2020. Vidare anges att det föreslagna bemyndigandet t.ex. kan komma att användas för att införa ett förbud mot mikrokorn av plast i kosmetiska produkter.

Utskottets ställningstagande

I likhet med regeringen anser utskottet att frågan om minskad förbrukning och nedskräpning av plast är viktig. Som redovisats ovan pågår arbete på området såväl nationellt som internationellt. Utskottet noterar särskilt att EU-kommissionen under 2017 kommer att presentera en strategi för användning, återanvändning och återvinning av plast. Rådsslutsatser har även antagits där EU:s miljö- och klimatministrar uppmanade kommissionen att vidta åtgärder för att minska utsläppen av plast i den marina miljön och att föreslå ett specifikt förbud mot mikroplastpartiklar i kosmetiska produkter. Utskottet kan konstatera att ett förslag om ett nationellt förbud mot användning av plastpartiklar i kosmetiska produkter som sköljs av redan har remitterats. Kemikalieinspektionen

har även fått i uppdrag att undersöka och i lämpliga fall föreslå nationella begränsningar för andra kosmetiska produkter. Vidare konstaterar utskottet att Naturvårdsverket har fått i uppdrag att identifiera viktiga källor till utsläpp av mikropartiklar av plast i haven och föreslå åtgärder för att minska dessa.

Utskottet har även tidigare behandlat frågan om mikroplaster vid ett flertal tillfällen, senast i betänkande 2016/17:MJU7. Utskottet anförde då att det tillmätte frågan om mikroplaster i våra vattenområden stor betydelse samt att problemet var utomordentligt allvarligt och att den negativa utvecklingen måste hejdas. Utskottet vidhåller sin tidigare uppfattning. Utskottet delar även regeringens målsättning att Sverige ska vara ett föregångsland i fråga om att utveckla och genomföra åtgärder som minskar spridningen av mikroplaster till miljön.

Med det anförda föreslår utskottet att motionerna 2016/17:594 (S), 2016/17:644 (S) yrkande 1, 2016/17:2499 (KD) yrkande 3 och 2016/17:3297 (SD) yrkandena 5–7 lämnas utan vidare åtgärd.

I fråga om plastbärkassar konstaterar utskottet att regeringen i november 2016 antog en ny förordning i syfte att halvera förbrukningen av plastbärkassar till 2025 och uppfylla kraven i EU-direktivet om plastbärkassar. Utskottet noterar även att regeringen följer utvecklingen noga och kommer att överväga kompletterande initiativ på området.

Med det anförda avstyrks motionerna 2016/17:593 (S), 2016/17:597 (S) och 2016/17:2499 (KD) yrkande 1.

Marint skräp och strandstädning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om avfallshantering och nedskräpning längs kusterna, om oljesanering och städning av stränder, om marint skräp och om skydd av den marina miljön i Östersjön och Nordostatlanten.

Jämför reservation 11 (M), 12 (L, KD) och 13 (C).

Motionerna

I partimotion 2016/17:824 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 42 understryks att avfallshantering längs våra kuster behöver förbättras. Enbart på den svenska västkusten beräknas årligen flera tusentals kubikmeter skräp flyta i land. Vidare anføres att skräpet behöver stoppas redan vid källan, innan det hamnar i vattnet eller längs med kuststräckan.

Enligt motion 2016/17:559 av Cecilie Tenfjord-Toftby och Hans Rothenberg (båda M) yrkande 1 bör möjligheterna till en långsiktig organisering och finansiering av strandstädningen vid våra kuster ses över. I motionen anges även att regeringen bör överväga att utreda om det finns möjlighet för ett EU-samarbete för att minska andelen marint skräp från källan och ta

fram en långsiktig strategi för att samla in och finansiera hanteringen av marint skräp (yrkande 2). I yrkande 3 anförs slutligen att regeringen ska arbeta för att principen förorenaren betalar får genomslag i EU i fråga om nerskräpningen av våra kuster samt återrapportera till riksdagen om hur arbetet fortskrider.

Lars Tysklind m.fl. (L) föreslår i kommittémotion 2016/17:1726 yrkande 2 att staten tar ett större ansvar för städningen av våra stränder. Motionärerna anför att ansvaret för kostnaderna för städningen bör ses som ett delat ansvar mellan staten och kommunerna där det är rimligt att staten går in och finansierar en större del.

I motion 2016/17:3110 av Rickard Nordin och Fredrik Christensson (båda C) anförs att det behövs en översyn av ansvaret och kostnaderna för städning av stränder på grund av marint skräp.

Vidare anförs i kommittémotion 2016/17:3166 av Jonas Jacobsson Gjørtler m.fl. (M) yrkande 1 att regeringen bör verka för att kostnaderna för det marina skräpet bör fördelas mer rättvist inom EU. Mycket av det marina skräpet flyter i land i Sverige eftersom Sverige har en lång kustlinje. Enligt motionärerna innebär det att Sverige tar en stor del av notan för att minska det marina skräpet, även om skräpet kommer från andra länder.

Enligt kommittémotion 2016/17:3168 av Jonas Jacobsson Gjørtler m.fl. (M) yrkande 8 bör regeringen vara pådrivande inom EU i arbetet för att minska andelen marint skräp. De anför att Sverige bör driva på för att EU solidariskt ska finansiera och ta ansvar för det marina skräpet. Enligt motionen bör regeringen även driva på utvecklingen inom konventionerna Oskar och Helcom för att skydda den marina miljön i Östersjön och Nordostatlanten (yrkande 9). Internationella samarbeten är en förutsättning för att på riktigt få bukt med miljöproblemen, såväl i haven och luften som på land.

I motion 2016/17:633 av Rikard Larsson m.fl. (S) påtalas att Sverige bör vara pådrivande i fråga om att hitta lösningar för både tillfälliga insatser och långsiktiga strategier för att regelbundet rensa våra vatten och vrak från spöknät. De anför att spökgarnen har negativa effekter på sjösäkerheten när det gäller både fritidsbåtstrafik och kommersiell sjöfart samt påverkar fiskeindustrin och ekosystemet negativt.

I kommittémotion 2016/17:3166 av Jonas Jacobsson Gjørtler m.fl. (M) yrkande 2 föreslås slutligen att regeringen ser över miljöbalken för att förtydliga ansvaret för oljesanering av stränder. När en allvarlig händelse, som ett oljepåslag, inträffar måste ansvarsfördelningen vara tydlig, och det måste vara klart vad respektive aktör har för roll och uppgifter.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Strandstädning och marint skräp

Enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/56/EG av den 17 juni 2008 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på havsmiljöpolitikens område (ramdirektiv om en marin strategi) är målet att alla EU:s havs-

områden ska ha nått en god miljöstatus senast 2020. Havs- och vattenmyndigheten har definierat vad som kännetecknar god miljöstatus i havsmiljön i Sverige, och marin nedskräpning är ett av de områden som påverkar bedömningen av om en god miljöstatus uppnåtts. Det finns också en miljö kvalitetsnorm som anger att havsmiljön så långt som möjligt ska vara fri från avfall.

Regeringen betonar i budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1 utg.omr. 20) att det internationella och regionala havsmiljösamarbetet är nödvändigt för att nå de havs- och vattenrelaterade miljö kvalitetsmålen. Samarbetet bedrivs bl.a. genom de regionala konventionerna Oskar (konventionen för skydd av den marina miljön i Nordostatlanten) och Helcom (Helsingforskonventionen för skydd av Östersjöns marina miljö). Vidare framhålls att dagens miljöutmaningar i stora delar är gränsöverskridande och att arbetet med att nå miljö kvalitetsmålen och generationsmålet förutsätter att Sverige arbetar för en ambitiös miljöpolitik inom EU och internationellt.

I budgetpropositionen anges även att Oskar antog en regional aktionsplan för marint skräp 2014 och att Helcom antog en motsvarande plan 2015. Sverige leder det regionala arbetet inom Oskar och Helcom med att förbättra hanteringen av skräp i samband med fiske och med att sammanställa bästa tillgängliga teknik för rening av skräp i avloppsvatten. Dessutom anger regeringen att marint skräp och särskilt mikroplaster uppmärksammas som en allvarlig fråga för havsmiljön i Naturvårdsverkets årliga uppföljning. Regeringen har även gett Naturvårdsverket i uppdrag att identifiera och föreslå åtgärder mot utsläpp av mikroplaster till havet från viktigare källor i Sverige. Uppdraget ska redovisas 2018. Slutligen anges att Kemikalieinspektionen på uppdrag av regeringen har analyserat förutsättningarna för ett nationellt förbud mot mikroplast i kosmetika. Rapporten remitterades under 2016.

Av Havs- och vattenmyndighetens årsredovisning för 2016 framgår att Sverige inom Oskar EIHA (kommittén Environmental Impact of Human Activities) bl.a. har prioriterat indikatorutveckling för marint skräp inom ramen för havsmiljödirektivet. Havs- och vattenmyndigheten har även ett samordningsansvar för Helcoms grupp Pressure som arbetar för att kartlägga och föreslå åtgärder för att reducera belastningen från samhällets aktiviteter i och runt Östersjön. Fokusområdena var bl.a. marint skräp, dumpning och sandutvinning samt miljögifts- och närsaltsbelastning.

Enligt 4 § lagen (1998:814) med särskilda bestämmelser om gatuhållning och skyltning har kommunen en skyldighet att återställa platser, som stränder, i sådant skick som med hänsyn till ortsförhållandena, platsens belägenhet och omständigheterna i övrigt tillgodoser skäliga anspråk.

Naturvårdsverket redovisade i oktober 2016 ett regeringsuppdrag om åtgärder för minskad nedskräpning (NV-00101-16). Enligt uppdraget skulle verket bl.a. utreda om kompletterande finansieringsformer eller åtgärder för omhändertagande av marint skräp på stränder behövs samt utreda och föreslå hur lagen med särskilda bestämmelser om gatuhållning och skyltning kan ändras så att kommunerna får ansvar för att beakta miljöaspekter i naturmiljöer och utföra renhållning även inom sådana områden. Av Naturvårdsverkets

redovisning framgår att problemen med marin nedskräpning intar en särställning på Bohuskusten. Det flyter i land lika mycket skräp på Bohuskustens stränder som på havsstränderna i resten av Sverige varje år. Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten bedömer därför att det finns ett behov av extra medel till städning av stränder längs Bohuskusten. Naturvårdsverket gör även bedömningen att en statlig finansiering av strandstädning är den mest framkomliga vägen, eftersom problemet är regionalt och skräpet till övervägande del har flutit i land. Däremot ser myndigheterna inte något behov av nya finansieringsformer för marin nedskräpning utöver de anslag som finns. Enligt Naturvårdsverket är kommunens ansvar mer långtgående än vad kommunerna i vissa fall anser sig ha. Verket föreslår därför att innebörden av kommunens sekundära ansvar och gränsdragningen för det förtydligas. Naturvårdsverket föreslår också att kommunens ansvar för renhållning utökas till att även skada på växt- och djurliv och naturmiljön i övrigt ska undvikas i skäligen utsträckning. Naturvårdsverket anser slutligen att en total översyn av lagen om gaturenhållning och skyltning vore lämplig. Naturvårdsverkets redovisning har remitterats och bereds inom Regeringskansliet.

Havs- och vattenmyndigheten har sedan 2011 gett nationella bidrag från anslaget 1:12 Åtgärder för havs- och vattenmiljö till ett tjugotal projekt som berör marin nedskräpning. Totalt omfattar bidragen 24,6 miljoner kronor. Dessa projekt handlar inte enbart om strandstädning utan syftar även till informationsinsatser, kunskapsinhämtning eller metodutveckling. Utöver åtgärdsinriktade projekt finansierar myndigheten även årlig övervakning av strandskräp med ca 425 000 kronor, varav 125 000 kronor via miljöövervakningsanslaget. I samband med detta städas de s.k. referensstränderna, även om städning inte är det primära syftet. Referensstränderna är de stränder som ingår i övervakningen.

I enlighet med havsmiljöförordningen (2010:1341) beslutade Havs- och vattenmyndigheten i december 2015 om ett nationellt åtgärdsprogram för havsmiljön. Syftet med åtgärdsprogrammet är att uppnå god miljöstatus i Nordsjön och Östersjön, och ett flertal åtgärder är riktade mot marint skräp. Havs- och vattenmyndigheten ska bl.a. främja en effektiv och hållbar insamling och mottagning av förlorade fiskeredskap samt förebygga förlusten av nya. Myndigheten ska även i samverkan med Naturvårdsverket ta fram en riktad nationell informationskampanj till allmänheten och konsumenter om vanligt förekommande skräpföremål i den marina miljön, deras negativa påverkan på miljön samt kopplingen till konsumenternas beteende. Vidare ska Havs- och vattenmyndigheten stödja initiativ som främjar, organiserar och genomför strandstädning i särskilt drabbade områden. Naturvårdsverket ska enligt åtgärdsprogrammet bedriva strategiskt arbete genom inkludering av marint skräp i relevanta avfallsplaner och program inklusive de kommunala avfallsplanerna, där avfallshanteringens betydelse för uppkomsten av marint skräp blir belyst. Det anges att materialströmmar av plast behöver prioriteras och styrmedel utredas i syfte att minska förekomsten av plastföremål som skräp i den marina miljön. Slutligen ska kommunerna när de reviderar de

kommunala avfallsplanerna identifiera och belysa hur avfallshanteringen kan bidra till att minska uppkomsten av marint skräp samt sätta upp målsättningar för ett sådant arbete.

Av Havs- och vattenmyndighetens årsredovisning för 2016 framgår vidare att myndigheten har påbörjat arbetet med att vidta åtgärder i enlighet med åtgärdsprogrammet. Myndigheten har bl.a. medfinansierat EU-projektet Marelitt Baltic, ett projekt som syftar till att skapa en samlad kunskapsbild och ett koordinerat spökgarnsarbete i Östersjön. Myndigheten har även gett Håll Sverige Rent i uppdrag att ta fram ett planeringsunderlag för en treårig informationskampanj med start under 2017. Vidare framgår att Havs- och vattenmyndigheten har stöttat projektet Ren och attraktiv kusts arbete med att utveckla effektiva och långsiktiga lösningar för att omhänderta skräp som flutit i land samt Håll Sverige Rents kampanj Clean-up Kust i syfte att bilda opinion mot marint skräp och uppmuntra till ideella insatser.

I kommissionens meddelande Att sluta kretsloppen – en EU-handlingsplan för en cirkulär ekonomi (KOM(2015) 614) anges att bland målen för hållbar utveckling fram till 2030 finns ett delmål om att förebygga och avsevärt minska all slags förorening av havet, även marint avfall. Vidare anges att kommissionen kommer att vidta åtgärder för att uppfylla målet om att avsevärt minska det marina avfallet. Kommissionen hänvisar i denna del till sitt meddelande Mot ett kretsloppssamhälle: Program för ett avfallsfritt Europa (KOM(2014) 398) där det föreslås ett önskvärt minskningsmål för marint avfall i EU på 30 procent senast 2020 för de tio vanligaste typerna av avfall på stränder samt för fiskeredskap som hittas i havet. Kommissionen anger att denna förteckning kommer att anpassas till var och en av EU:s fyra marina regioner och att arbetet för att uppnå detta mål redan pågår i Europa. Det anges även att marint avfall kommer att behandlas i den strategi för plast i den cirkulära ekonomin som kommissionen kommer att presentera under 2017, där man tar upp frågor som möjligheter till materialåtervinning, biologisk nedbrytbarhet, förekomst av farliga ämnen i vissa plaster och marint avfall.

Miljöminister Karolina Skog träffade i december 2016 chefen för FN:s miljöprogram Erik Solheim och diskuterade vad som krävs för att FN ska lyckas genomföra nödvändiga globala förändringar på miljöområdet. Miljöministern poängterade bl.a. att det behövs tydliga prioriteringar och strategiska insatser för en hållbar hantering av hav och kust, inklusive att minska andelen marint skräp. Mot den bakgrunden är Sverige med och arrangerar en FN-konferens om detta i New York i juni 2017. Under besöket diskuterade miljöministern tillsammans med finansmarknads- och konsumentminister Per Bolund och inbjudna myndigheter och företag hållbara livsstilar och insatser som kan bidra till att minska användningen av skadliga plaster och den marina nedskräpningen.

The Ocean Conference – FN:s högnivåkonferens den 5–9 juni 2017 till stöd för genomförandet av FN:s hållbarhetsmål för hav och marina resurser, med Sverige och Fiji som ordförande, är en viktig del av regeringens arbete med genomförandet av Agenda 2030. Havsmålet är ett av de 17 globala mål som

världen enades om och som ingår i Agenda 2030. Konferensen ska följa upp hur arbetet för att uppnå det globala målet om hållbara hav fortskrider och utbyta erfarenheter om hur arbetet kan stärkas. Syftet med konferensen är att mobilisera engagemang hos regeringar, näringsliv, akademi och civilsamhälle som leder till kraftfulla åtgärder för att nå havsmålet och dess delmål. Konferensen ska också stimulera till ökad samverkan och nya och innovativa partnerskap. Ett av de fyra områden som regeringen avser att fokusera särskilt på är att minska förorening och nedskräpning av haven.

I fråga om strandstädning anförde utskottet i betänkande 2015/16:MJU7 Riksrevisionens rapport om tillsyn över transporter av farligt avfall m.m. följande.

Utskottet noterar att regeringen har valt att stödja särskilt drabbade kustkommuner genom ett särskilt anslag till Havs- och vattenmyndigheten som finansierar projektet Ren och attraktiv kust fram till 2018. Projektet syftar bl.a. till att motverka marint skräp i såväl förebyggande som operativa insatser. Vidare bör betydelsen av att Sverige är fortsatt aktiv i de regionala samarbetena kring Östersjön och Nordsjön för att minska källorna till det marina skräpet uppmärksammas.

Med spökgarn avses förlorade fiskenet som fortsätter att fiska i havet utan att någon tar hand om fångsten. Problematiken omfattar även andra typer av redskap som exempelvis burar och ryssjor. Enligt artikel 48 i rådets förordning (EG) nr 1224/2009 av den 20 november 2009 om införande av ett kontrollsystem i unionen för att säkerställa att bestämmelserna i den gemensamma fiskeripolitiken följs ska fiskare som förlorar sina redskap och inte lyckas bärga dem rapportera sin förlust. Rapporten ska lämnas inom 24 timmar efter avslutat bärgningsförsök. I Sverige ska förlusten rapporteras till Havs- och vattenmyndigheten.

Marellitt Baltic är ett nytt EU-finansierat treårigt projekt med syftet att kartlägga problematiken och minska antalet förlorade fiskeredskap i Östersjön. Projektet ska bl.a. städa bort spökgarn i utvalda problemområden med hjälp av dragning från båtar eller dykning på vrak. Inom projektet ska det också utvecklas möjligheter att ta emot och återvinna spökgarn i hamnar och andra förebyggande åtgärder. Projektet ska resultera i en handbok med information om hur man kan dragga och städa upp spökgarn och vad städaktiviteter kan kosta. Projektet är finansierat av Östersjöprogrammet 2014–2020 och pågår mellan 2016 och 2018. Havs- och vattenmyndigheten delfinansierar projektet.

Jordbruksverket betalar inom Havs- och fiskeriprogrammet för perioden 2014–2020 ut stöd till främst dragning av gamla nät och fiskeredskap som blivit kvar i haven runt Sverige. En del av stödet kan även användas till att finansiera utrustning för att samla in avfall på båtar eller i hamnar. Stödet får uppgå till högst 1 miljon kronor per ansökan och ges bara till projekt där yrkesfiskare ingår. Stödet finansieras med medel från Europeiska havs- och fiskerifonden och budgetpropositionens anslag 1:13 Strukturstöd till fisket m.m. Inom havs- och fiskeriprogrammet för perioden 2007–2013 har ca 14 miljoner kronor betalats ut i stöd för denna åtgärd.

Oljesanering av stränder

Det finns en nationell samverkansgrupp som arbetar med oljeskadeskydd utmed Sveriges kuster och de stora insjöarna. I den ingår representanter för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Kustbevakningen, Transportstyrelsen, Sjöfartsverket, länsstyrelserna och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). Samverkansgruppen presenterade 2014 Sveriges fjärde strategi för oljeskadeskydd. Detta dokument innehåller underlag för långsiktig planering och riktar sig till alla berörda aktörer: kommuner, privata företag, frivilligorganisationer och myndigheter. Strategin är framtagen för att minimera miljöskada av oljeutsläpp och stärka den svenska krisberedskapen. Under 2016 slutfördes även den handlingsplan som ska komplettera och konkretisera Sveriges strategi för oljeskadeskydd. Handlingsplanen syftar till att vägleda aktörer, utgöra underlag för långsiktig planering och skapa en gemensam grund för oljeskadeskydd. Vidare finns ett internationellt samarbete kring dessa frågor, bl.a. mellan Östersjöländerna inom Helsingforskonventionen (Helcom).

I svaret på interpellation 2015/16:517 om oljepåslaget på Tjörn anförde inrikesminister Anders Ygeman att havsmiljön är en högt prioriterad fråga för regeringen varför det är viktigt att regelverken är tydliga. Ministern framhöll dock att det miljörättsliga ansvaret på området är tydligt och betonade att det därför saknas anledning att se över ansvaret. Ministern anförde vidare att det ligger i sakens natur att sanering efter ett oljeutsläpp kan behöva göras innan ansvarsförhållandena har klarlagts men att miljötillsynsmyndigheten i ett sådant fall kan besluta om rättelse på den felandes bekostnad. Då vidtar myndigheten de åtgärder som är nödvändiga för att senare kräva ersättning av den som är ansvarig. Ministern konstaterade att Kustbevakningen har räddningstjänstansvaret när det gäller oljeutsläpp till sjöss, medan kommunerna ansvarar för nödvändiga räddningstjänstinsatser om oljan når land. Utöver detta har flera aktörer stödjande funktioner vid oljeutsläpp. Exempelvis kan MSB i viss utsträckning bistå med förstärkningsresurser när kommunens och regionens egna resurser inte är tillräckliga för att begränsa de uppkomna skadorna. Ministern underströk den stora betydelsen av att alla aktörer som berörs av ett oljeutsläpp har en väl fungerande samverkan för att så snabbt som möjligt kunna begränsa uppkomna miljöskador. Flera myndigheter arbetar även förebyggande och förberedande inom oljeskyddsområdet. Ett exempel som nämndes var arbetet med Sveriges fjärde strategi för oljeskadeskydd, som antogs i juni 2014. Strategin innehåller ett underlag för långsiktig planering i syfte att uppnå en god förmåga för oljeskadeskydd utmed Sveriges kuster och de stora insjöarna. Ministern konstaterade att det pågår ett ambitiöst arbete för att stärka samhällets samlade förmåga i fråga om oljeskadeskydd. Ministern betonade även att regeringen följer utvecklingen på området och vid behov kommer att vidta ytterligare åtgärder. Vidare framkom att det genom MSB:s försorg finns fem depåer med material utmed Sveriges kuster. Det finns även möjlighet för kommunerna att få hjälp av MSB och av Kustbevakningen, som

har ett saneringsfartyg och som bedriver kontinuerlig övervakning av havsytan för att i tid kunna upptäcka den här typen av utsläpp (prot. 2015/16:90).

Enligt Havs- och vattenmyndigheten förväntas fartygstrafiken och olje-transporterna över Östersjön och Västerhavet ha en fortsatt ökning under den kommande perioden, något som även leder till en ökad risk för oljeutsläpp i svenska vatten. Genom skärpta regler, ökad miljöövervakning och förbättrade möjligheter att ta hand om spillolja i hamn är dock större utsläpp ovanligare i dag än för några decennier sedan.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillmäter frågan om ett rent hav och rena stränder stor betydelse. Som redovisats ovan pågår arbete på området såväl nationellt som internationellt, vilket är positivt.

Utskottet noterar särskilt att Naturvårdsverket har redovisat ett regeringsuppdrag om åtgärder för minskad nedskräpning där bl.a. frågan om finansiering behandlas. Utskottet konstaterar även att berörda myndigheter har påbörjat arbetet med att vidta åtgärder i enlighet med det nationella åtgärdsprogrammet för havsmiljön. Syftet med åtgärdsprogrammet är att uppnå god miljöstatus i Nordsjön och Östersjön, och ett flertal åtgärder är riktade mot marint skräp.

Som utskottet anført ovan delar utskottet regeringens bedömning att dagens miljöutmaningar i stora delar är gränsöverskridande och att arbetet med att nå miljö kvalitetsmålen och generationsmålet förutsätter att Sverige arbetar för en ambitiös miljöpolitik inom EU och internationellt. I budgetpropositionen för 2017 betonar regeringen att det internationella och regionala havsmiljösamarbetet, bl.a. genom de regionala konventionerna Ospar och Helcom, är nödvändigt för att nå de havs- och vattenrelaterade miljö kvalitetsmålen. Utskottet välkomnar även att EU-kommissionen inom ramen för arbete med den cirkulära ekonomin kommer att behandla marint avfall i den strategi för plast som den kommer att presentera under 2017.

Mot bakgrund av vad som anført ovan om arbeten som pågår på området är utskottet inte berett att föreslå någon åtgärd med anledning av motionerna 2016/17:559 (M) yrkandena 1–3, 2016/17:633 (S), 2016/17:824 (C) yrkande 42, 2016/17:1726 (L) yrkande 2, 2016/17:3110 (C), 2016/17:3166 (M) yrkande 1 och 2016/17:3168 (M) yrkandena 8 och 9. Motionerna avstyrks.

Oljesanering av stränder

Oljeutsläpp innebär risker för våra hav och kuster. Det är därför av stor vikt att alla aktörer som berörs av ett oljeutsläpp har en väl fungerande samverkan för att så snabbt som möjligt kunna begränsa uppkomna miljöskador. Utskottet välkomnar den handlingsplan som ska komplettera och konkretisera Sveriges strategi för oljeskadeskydd och som slutfördes under 2016. Handlingsplanen syftar till att vägleda aktörer, utgöra underlag för långsiktig planering och skapa en gemensam grund för oljeskadeskydd. Utskottet noterar att havsmiljön

är en högt prioriterad fråga för regeringen och delar regeringens uppfattning att det är viktigt att regelverken är tydliga. Utskottet förutsätter att regeringen följer utvecklingen på området och vid behov vidtar lämpliga åtgärder. Motion 2016/17:3166 (M) yrkande 2 kan därmed lämnas utan vidare åtgärd.

Övergivna båtar och uttjänta fordon

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om övergivna båtar och vrak samt uttjänta fordon.

Jämför reservationerna 14 (L) och 15 (KD).

Motionerna

Övergivna båtar och vrak

I motion 2016/17:19 av Lars Tysklind (L) föreslås att ett regelverk skyndsamt skapas som ger kommuner rätt att flytta skeppsvrak och ägarlösa båtar som utgör en risk för miljön eller kan anses som påtaglig nedskräpning. I motionen anförs att kommunerna känner sig maktlösa då det inte är möjligt att med laglig rätt flytta båtar utan ägarens medgivande.

Även i motion 2016/17:1046 av Caroline Helmersson Olsson och Hans Ekström (båda S) yrkande 1 anförs att regelverket bör ses över så att kommuner eller andra offentliga aktörer får rätt att föra bort övergivna båtar.

Enligt motion 2016/17:2112 av Edward Riedl och Finn Bengtsson (båda M) bör lag och förordning ändras så att en systematisk återvinning av nedskräpande och uttjänta fritidsbåtar kommer till stånd.

I kommittémotion 2016/17:2558 av Lars-Axel Nordell m.fl. (KD) yrkande 8 anförs att regeringen snarast bör presentera en lösning för hur riskerna med vrak på havsbotten ska hanteras. I motionen anges att det för de flesta vrak som utgör potentiella miljöhot är svårt att identifiera en ansvarig fartygsägare. Vidare påpekas att det för närvarande inte finns någon myndighet i Sverige som har det övergripande ansvaret för läckande vrak.

Roland Utbult (KD) framhåller slutligen i motion 2016/17:2459 vikten av åtgärder för att sanera miljöfarliga fartygsvrak och att regeringen bör prioritera denna fråga i arbetet med att förbättra havsmiljön längs våra kuster.

Uttjänta fordon

I motion 2016/17:937 av Johan Andersson m.fl. (S) anförs att möjligheterna att komplettera producentansvaret med något system som minskar problemet med övergivna bilar bör ses över. I motionen anges att det kan vara fråga om en ny form av skrotningspremie, ett pantningssystem, skärpt producentansvar eller något annat innovativt system för att se till att problemet åtgärdas.

Enligt motion 2016/17:1866 av Börje Vestlund m.fl. (S) är det i dag i princip omöjligt att skrota en EU-moped på laglig väg. Skrotning av EU-mopeder måste enligt motionärerna kunna hanteras på ett vettigt sätt för att undvika att de slängs i naturen och blir ett miljöproblem.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Övergivna båtar och vrak

I fråga om flyttning av övergivna båtar och vrak anförde miljöminister Karolina Skog i sitt svar på skriftliga frågor om bl.a. skrotning av båtar, avställda båtar som utgör en miljörisk samt flyttning av vrak och ägarlösa båtar (fr. 2015/16:1296, 2015/16:1297, 2015/16:1298 och 2015/16:1303) bl.a. följande.

I juli 2012 remitterade Miljödepartementet en promemoria om flyttning av båtar och skrotbåtar (dnr M2012/01824/R). I promemorian föreslås en ny lag om flyttning av båtar i vissa fall. Enligt lagen får regeringen meddela föreskrifter om rätt för en myndighet eller kommun att flytta en båt om det behövs för att skydda människors hälsa och miljön, undvika materiella skador eller upprätthålla ordningen till sjöss eller på land. Enligt den föreslagna lagen får regeringen även meddela föreskrifter om rätt för en myndighet eller kommun att flytta en båt från en fastighet om fastighetsägaren begär det och båten har varit uppställd på fastigheten under minst en månad från det att fastighetsägaren uppmanat båtens ägare att flytta båten eller minst två månader från det att fastighetsägaren påbörjat försök att nå båtens ägare. Förslaget bereds nu i Regeringskansliet. Jag hoppas att kunna återkomma med närmare besked innan årets slut.

Regeringen har aviserat att den kommer att lämna en proposition om båtar och skrotbåtar under 2017.

När det gäller hantering av vrak har Havs- och vattenmyndigheten sedan 2016 ett koordinerande ansvar. Myndigheten har även ett nära samarbete med övriga berörda myndigheter som Sjöfartsverket, Kustbevakningen och Statens maritima museer. Av Havs- och vattenmyndighetens årsredovisning för 2016 framgår att myndigheten kommer att genomföra undersökningar av tre till fem vrak per år samt genomföra tömning och sanering om ekonomiska möjligheter ges. Det framgår även att Havs- och vattenmyndigheten har upphandlat undersökning och sanering av olja på vraket Thetis, låtit genomföra sjömätning av vraken Minde, Hoheneichen och Ingemar samt uppdragit åt Kustbevakningen att genomföra dykundersökningar av dessa vrak. Myndigheten har vidare gett Statens Maritima Museer i uppdrag att genomföra fortsatta arkivsökningar i fråga om de 30 mest prioriterade vraken, samt uppdragit åt World Maritime University att utreda hur andra länder runt Östersjön hanterar juridiken kring ägarfrågor, myndighetsansvar, kostnadsfördelning, miljöeffekter m.m. av miljöfarliga vrak.

I fråga om ansvarsfördelningen för arbetet med sjunkna vrak framgår det av uppgifter från Havs- och vattenmyndigheten att myndigheten samordnar arbetet med sanering och undersökning av miljöfarliga vrak samt arbetar med

metodutveckling för sanering. Sjöfartsverket gör sjömätningar för att kontrollera vrakens status och läge. Kustbevakningen i sin tur gör dykningar och filmar vraken för att kontrollera vraken och vilken miljörisk de utgör. Kustbevakningen står även för sanering vid utsläpp till havs.

Enligt Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2017 får anslaget 1:4 Sanering och efterbehandling av förorenade områden användas till utgifter för att inventera, undersöka och åtgärda föroreningssskador samt för att ta fram prioriteringsunderlag. Anslaget omfattar läckande vrak och får även användas till utgifter för att åtgärda saneringsobjekt som är särskilt angelägna ur risksynpunkt och till akuta saneringsinsatser. Vidare framgår att högst 5 000 000 kronor får användas av Havs- och vattenmyndigheten för bevakning och hantering av miljörisker från sjunkna vrak.

Regeringen överlämnade i mars 2017 lagrådsremissen Skärpt ansvar för fartygsvrak till Lagrådet. I lagrådsremissen föreslår regeringen att Sverige ska tillträda 2007 års internationella Nairobi konvention om avlägsnande av vrak. Regeringen lägger också fram förslag till de lagändringar som behövs till följd av tillträdet. Lagändringarna innebär att ansvaret för fartygsvrak skärps. Enligt förslagen måste fartygets ägare avlägsna vrak efter fartyg som gått på grund eller sjunkit om vraket utgör en fara för sjösäkerheten eller för miljön. Sjöfartsverkets befogenhet att ta bort vraket i en situation där ägaren inte tar sitt ansvar utökas även i och med den nya lagen. Om fartygsägaren inte fullgör sin skyldighet ska Sjöfartsverket avlägsna vraket på ägarens bekostnad. Ägaren ska ha en ansvarsförsäkring för att täcka sitt kostnadsansvar. Lagändringarna planeras träda i kraft kring årsskiftet 2017/18.

Trafikutskottet anförde i betänkande 2015/16:TU17 Sjöfartsfrågor bl.a. följande.

Utskottet ser emellertid att andra angelägna åtgärder kan vidtas för att minska problemet med nedskräpning på grund av övergivna och uttjänta båtar. En laglig förbättring av möjligheterna att flytta båtar skulle kunna vara en sådan delåtgärd. Utskottet förutsätter därför att regeringen kommer att arbeta för att via lagstiftningen underlätta för flyttning av uttjänta och övergivna båtar.

Utskottet vill i sammanhanget särskilt lyfta fram de initiativ som tas av privata aktörer och intresseorganisationer, t.ex. Svenska Båtunionen och Stiftelsen Håll Sverige Rent, för att finna konstruktiva lösningar på problemet med övergivna båtvrak. Båtskrotar bedriver dessutom ett engagerat arbete för att minska antalet övergivna båtar, bl.a. genom att initiera ett projekt i syfte att etablera ett nationellt system för återvinning av fritidsbåtar. Utskottet anser det angeläget att finna välfungerande och kostnadseffektiva lösningar där de problem som finns åtgärdas utan att fritidsbåtsägare drabbas av onödiga kostnader eller betungande byråkrati.

Uttjänta fordon

Naturvårdsverket presenterade i november 2015 sin rapport Omhändertagande av övergivna, uttjänta fordon samt flyttning av uttjänta fordon i vissa fall. Rapporten var resultatet av ett regeringsuppdrag om att utreda finansierings-

lösningar för omhändertagande av övergivna, uttjänta fordon. I uppdraget ingick att utreda hur staten och kommunerna kan ersättas för sitt omhändertagande av övergivna, uttjänta fordon samt att undersöka hur ett producentfinansierat system för ersättning till en bilägare vid inlämning av en uttjänt bil till en auktoriserad bilskotare skulle kunna utformas för att minska dumpning och illegal skrotning av bilar. Av rapporten framgår att Naturvårdsverket förordar ett sammanhållet system för att finansiera både ersättning till staten och kommunerna och förebyggande åtgärder. Naturvårdsverket gör även bedömningen att en långsiktig lösning kräver ett utökat producentansvar eftersom det ger bäst förutsättningar för att varaktigt bestående åtgärder kan vidtas, dels för att förebygga illegal dumpning, dels för att förbättra möjligheterna till materialåtervinning och resurseffektivitet.

Vidare konstateras i rapporten att anledningen till att ett nytt finansieringsystem behövs är att det finns en påtaglig risk att antalet övergivna, uttjänta bilar kommer att öka över tid. Det skulle i sin tur innebära ökade kostnader för staten och kommunerna för att ta hand om bilarna och en ökad risk för att enskilda fordon förorenar vattendrag och vållar skador på djur och natur. Det konstateras även att det i dag inte finns någon etablerad statistik över antalet bilar som överges. Transportstyrelsens statistik visar dock att allt fler nya bilar registreras och att allt färre bilar skrotas i förhållande till antal nyregistreringar.

Rapporten bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

I fråga om skrotning av EU-mopeder krävs inte längre tillstånd för att tömma, demontera eller på annat sätt yrkesmässigt återvinna uttjänta, motordrivna fordon vars totalvikt inte överstiger 3 500 kilogram, om fordonen återvinns av en bilskotare som är auktoriserad enligt bilskrotningsförordningen (2007:186). Ändringen av miljöprövningsförordningen (2013:251) trädde i kraft den 1 januari 2017. Bakgrunden till ändringen är att Naturvårdsverket 2015 på regeringens uppdrag gjorde en översyn av bestämmelserna i miljöprövningsförordningen. I redovisningen konstaterades att återvinning eller omhändertagande av uttjänta bilar som omfattades av bilskrotningsförordningen (2007:186) var en anmälningspliktig verksamhet. Däremot var återvinning eller omhändertagande av uttjänta, motordrivna fordon som inte omfattades av bilskrotningsförordningen, t.ex. mopeder, motorcyklar, skotrar eller lastbilar, en tillståndspliktig verksamhet där tillstånd gavs av länsstyrelsen. Eftersom bilskrotningsförordningen ställer krav på auktoriserade bilskotare blev Naturvårdsverkets slutsats att en sådan verksamhet ur miljösynpunkt även bör kunna ta emot andra mindre fordon utan att behöva ha ytterligare tillstånd.

Utskottets ställningstagande

Övergivna båtar och vrak

När det gäller flyttning av övergivna båtar och vrak konstaterar utskottet att Miljödepartementet 2012 remitterade en promemoria om flyttning av båtar och skrotbåtar. I promemorian föreslås en ny lag om flyttning av båtar i vissa

fall. Vidare noterar utskottet att förslaget nu bereds i Regeringskansliet och att en proposition om båtar och skrotbåtar är aviserad under 2017.

Med det anförda anser utskottet att motionerna 2016/17:19 (L), 2016/17:1046 (S) yrkande 1 och 2016/17:2112 (M) bör lämnas utan vidare åtgärd i avvaktan på resultatet av det arbete som pågår.

I fråga om hantering av vrak framgår av redovisningen ovan att Havs- och vattenmyndigheten sedan 2016 har ett koordinerande ansvar och ett nära samarbete med övriga berörda myndigheter. Utskottet noterar även att det finns en ansvarsfördelning för arbetet med sjunkna vrak som involverar Havs- och vattenmyndigheten, Sjöfartsverket och Kustbevakningen. Vidare konstaterar utskottet att regeringen nyligen har överlämnat en lagrådsremiss till Lagrådet. Den nya lagstiftning som föreslås skärper fartygsägarnas ansvar, utökar Sjöfartsverkets möjligheter att ingripa mot farliga vrak och stärker skyddet för miljön.

Med det anförda och vad som i övrigt redovisats ovan anser utskottet att motionerna 2016/17:2459 (KD) och 2016/17:2558 (KD) yrkande 8 kan lämnas utan vidare åtgärd.

Uttjänta fordon

Utskottet noterar att Naturvårdsverket i november 2015 presenterade sin rapport om omhändertagande av övergivna, uttjänta fordon samt flyttning av uttjänta fordon i vissa fall. Rapporten bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Utskottet avstyrker därför motion 2016/17:937 (S). Även motion 2016/17:1866 (S) avstyrks.

Förorenade områden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om finansiering av efterbehandling av förorenad mark och om sanering av nedlagda drivmedelsstationer.

Jämför reservation 17 (SD).

Motionerna

Enligt kommittémotion 2016/17:3299 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 4 bör nya möjligheter att finansiera sanering av förorenad mark utredas. I motionen anfördes att staten bör ta ett större ansvar för sanering av förorenade områden, både av miljöskäl och för att inte näringslivet ska drabbas på ett orimligt sätt.

I motion 2016/17:2986 av Per Åsling och Daniel Bäckström (båda C) föreslås att en handlingsplan upprättas för inventering och finansiering av marksanering av nedlagda drivmedelsstationer. De anför att det är önskvärt att en

handlingsplan upprättas för hur återstående fastigheter ska inventeras samt hur saneringen av dem kan finansieras.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Av 2 kap. 3 § miljöbalken, de s.k. allmänna hänsynsreglerna, framgår att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Vidare har alla som bedriver eller har bedrivit en verksamhet eller vidtagit en åtgärd som medfört skada eller olägenhet för miljön ett ansvar till dess att skadan eller olägenheten har upphört (2 kap. 8 § miljöbalken).

Enligt Naturvårdsverket är det i första hand den som bedrivit verksamheten som ska betala när ett område behöver åtgärdas. I vissa fall kan det vara fastighetsägaren och ibland kan ansvaret delas. Många förorenade områden, särskilt i storstadsregionerna, åtgärdas utan statligt bidrag i samband med exploatering. När det inte finns någon som är ansvarig kan staten finansiera efterbehandlingen av förorenade områden via Naturvårdsverkets anslag. Prioriteringarna från Naturvårdsverkets sida utgår från verkets regleringsbrev, förordningen (2004:100) om avhjälpande av föroreningsskador och statligt stöd för sådant avhjälpande samt den regionala prioritering som länsstyrelserna gör. Naturvårdsverket har även upprättat en nationell plan för att långsiktigt och systematiskt prioritera bidrag till de mest förorenade områdena. Bidragen för efterbehandling ska gå dit där de gör mest hälso- och miljönytta samt där föroreningar är ett hinder för bostadsbyggande. Samtidigt ska åtgärdstakten öka och tekniken utvecklas. Den nationella planen blir styrande för hur verket beslutar om bidrag och vägledande för de länsstyrelser som söker bidrag.

Enligt Naturvårdsverket är de flesta förorenade områdena kända. Cirka 1 000 av dessa är allvarligt förorenade (riskklass 1), och där bedöms riskerna för människors hälsa eller miljön som potentiellt mycket stora. För omkring 7 500 områden är riskerna sannolikt stora (riskklass 2). Vidare framgår det att Naturvårdsverket avsätter 372 miljoner kronor till åtgärder och 22 miljoner kronor till tillsynsprojekt och utredning inom efterbehandling under 2017.

Naturvårdsverket redovisade i januari 2016 ett regeringsuppdrag om att utreda förutsättningarna och om möjligt föreslå nya finansieringsformer för en kostnadseffektiv efterbehandling av förorenade områden där den ansvarige saknar betalningsförmåga för efterbehandling. I sin rapport Nya finansieringsformer för efterbehandling av förorenad mark föreslår Naturvårdsverket två olika sätt att öka finansieringen av efterbehandling av förorenade områden:

- att alla verksamhetsutövare som omfattas av förordningen (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll ska upprätta en s.k. saneringsplan med tidsbestämd planering av efterbehandling av konstaterade föroreningar inklusive kostnadsuppskattningar

- att alla anmälnings- och tillståndspliktiga verksamhetsutövare ska betala in avgifter till en statligt administrerad fond för bidrag till efterbehandling i de fall där det finns en ansvarig men denna saknar betalningsförmåga.

Förslagen bidrar enligt Naturvårdsverket till att öka takten i efterbehandlingsarbetet genom att förbättra förutsättningarna för att det ska finnas tillgängliga medel för efterbehandling av förorenade områden. Rapporten har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet.

Riksrevisionen har granskat hanteringen av förorenade områden som ägs av staten eller som har förorenats av statlig verksamhet. Granskningen har redovisats i rapporten Statens förorenade områden (RiR 2016:25). Med anledning av rapporten har regeringen överlämnat skrivelse 2016/17:111 Riksrevisionens rapport om statens förorenade områden till riksdagen. I skrivelsen anger regeringen att den nu vidtar åtgärder för att underlätta en effektiv ekonomisk planering och prioritering mellan olika saneringsbehov. Regeringen avser bl.a. att ge Naturvårdsverket, som är den myndighet som har det nationella samordningsansvaret för arbetet med förorenade områden, i uppdrag att utveckla en övergripande vägledning med principer för prioritering av olika saneringsbehov. I uppdraget ingår även att redogöra för hur myndigheternas samverkan om hantering av förorenade områden kan utvecklas.

Regeringen anförde i budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1 utg.omr. 20) att tillsynen enligt miljöbalken är en viktig förutsättning för att den ansvarige ska ta kostnaden för efterbehandling av förorenade områden. Enligt regeringen behöver länsstyrelsernas tillsyn över förorenade områden stärkas för att öka förutsättningarna för att verksamhetsutövare bekostar återställningsarbetet när miljöskador inträffar. Regeringen föreslog att anslaget skulle ökas ytterligare med 10 miljoner kronor 2017 och 20 miljoner kronor per år fr.o.m. 2018 och framåt för att stärka tillsynen över förorenade områden.

I fråga om sanering av drivmedelsstationer har Svenska Petroleum och Biodrivmedel Institutet (SPBI) och flertalet av drivmedelsbolagen i Sverige under åren 1997 till 2014 undersökt och vid behov åtgärdat föroreningar i mark vid mer än 4 000 nedlagda bensinstationer. Drivmedelsbolagen har stått för alla kostnader. Verksamheten har bedrivits utan något vinstintresse i det gemensamma aktiebolaget Spimfab – SPI Miljösaneringsfond AB. Syftet med Spimfab har varit att undersöka och vid behov sanera föroreningar i jord och grundvatten på bensinstationsfastigheter, där försäljningen hade upphört under perioden den 1 juli 1969 till den 31 december 1994.

Vidare anges i Naturvårdsverkets rapport om nya finansieringsformer för efterbehandling av förorenad mark att erfarenheterna från Spimfabs åtgärdsprogram visat att ca 40 procent av bensinstationerna har behövt åtgärdas i någon form då det på dessa uppstått läckage och spill av petroleumprodukter och andra tillsatssämnen. Det konstateras även att efterbehandlingskostnaderna för bensinstationer ofta är relativt låga eftersom fastigheterna är små och väl avgränsade, föroreningarna är kända och härstammar från petroleumspill, samt att eventuella föroreningar så gott som alltid uppkommer kring cisterner,

pumpar, påfyllningsplatser och eventuella smörjgropar. Riktad provtagning kan då vanligen utföras i undersökningskedet, vilket innebär en lägre undersökningskostnad.

I fråga om efterbehandling av förorenade områden m.m. anförde utskottet i betänkande 2015/16:MJU7 Riksrevisionens rapport om tillsyn över transporter av farligt avfall m.m. bl.a. följande.

Utskottet anser att arbetet med att sanera och återställa förorenad mark är angeläget. Som regering[en] anført i budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1 utg.omr. 20) finns det fortfarande många områden i Sverige som har förorenats av tidigare verksamheter, och dessa områden måste åtgärdas så att de inte utgör något hot. Utskottet anser liksom regeringen att takten i saneringsarbetet måste öka och noterar med tillfredsställelse de höjningar av anslagsnivåerna som riksdagen har beslutat om med anledning av regeringens förslag. Som redovisats ovan föreslår Naturvårdsverket två olika sätt för att öka finansiering för efterbehandling av förorenade områden. Enligt Naturvårdsverket bidrar förslagen till att öka takten i efterbehandlingsarbetet genom att förbättra förutsättningarna för att det ska finnas tillgängliga medel för efterbehandling av förorenade områden.

Utskottets ställningstagande

Som utskottet tidigare framhållit (bet. 2015/16:MJU7) är arbetet med att sanera och återställa förorenad mark angeläget. Av redovisningen ovan framgår bl.a. att Naturvårdsverket har upprättat en nationell plan för att långsiktigt och systematiskt prioritera bidrag till de mest förorenade områdena. Naturvårdsverket avsätter 372 miljoner kronor till åtgärder och 22 miljoner kronor till tillsynsprojekt och utredning inom efterbehandling under 2017. Vidare noterar utskottet att Naturvårdsverkets rapport om nya finansieringsformer för efterbehandling av förorenad mark har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet. Utskottet noterar även att regeringen avser att vidta ytterligare åtgärder för att underlätta en effektiv ekonomisk planering och prioritering mellan olika saneringsbehov, vilket är positivt.

Med hänsyn till det anförda anser utskottet att motionerna 2016/17:2986 (C) och 2016/17:3299 (SD) yrkande 4 kan lämnas utan vidare åtgärd.

Övriga frågor om avfall och kretslopp

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om transport av farligt avfall, avveckling av vindkraftverk och växtnäring.

Jämför reservationerna 17 (M), 18 (SD), 19 (SD).

Motionerna

Transport av farligt avfall

I kommittémotion 2016/17:3168 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 5 anförs att regeringen bör verka för att fler kontroller införs i syfte att på ett effektivt sätt upptäcka miljöbrott. Enligt motionärerna är systemet för tillsyn över transporter av farligt avfall inte tillräckligt effektivt för att säkerställa att lagstiftningen på området följs. Det framhålls att det är viktigt att regeringen ser över och följer upp de förslag om tillsynsansvar som regeringen presenterade våren 2016. I motionen anförs även att regeringen bör verka för att fler regelförenklningar genomförs för att underlätta för småföretag vid transport av farligt avfall (yrkande 7). Enligt motionärerna har småföretagare svårt att uppfylla de krav som ställs.

Avveckling av vindkraftverk

Enligt kommittémotion 2016/17:1772 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 15 ska vindkraftsexploater fondera medel för framtida rivning av vindkraftverken. I motionen anförs att de som uppför eller driver vindkraftverk årligen bör fondera medel på låsta konton för att säkerställa betalning av de kostnader som uppstår vid nedmontering och skrotning.

Finn Bengtsson (M) anför i motion 2016/17:1106 att regeringen bör återkomma med förslag till lagändringar för att säkrare ekonomiskt trygga ansvarsfördelningen vid avveckling av uttjänta vindkraftverk. Enligt motionären måste lagstiftningen på området bli tydlig.

Växtnäring

I kommittémotion 2016/17:2446 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 28 framhålls att slam i högre grad bör kunna brännas och återföras som växtnäring. Bättre metoder behöver utvecklas för att möjliggöra en återcirkulation av växtnäring i en renare och attraktivare form som både producenter och konsumenter kan acceptera.

Enligt motion 2016/17:3377 av Bengt Eliasson (L) yrkande 9 bör hästgödsel hanteras som en resurs och inte som ett problem. Motionären anför att hästgödsel innehåller växtnäringssämnen och därför bör återgå till åkermark.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Transport av farligt avfall

Genom en ändring i miljötillsynsförordningen (2011:13), som trädde i kraft den 1 januari 2016, koncentrerades tillsynsansvaret i fråga om gränsöverskridande transporter av avfall till länsstyrelserna i de fem län där de flesta gränsöverskridande avfallstransporter förekommer via hamnar och gränsövergångar, dvs. länsstyrelserna i Gävleborgs, Norrbottens, Skåne, Stockholms och Västra Götalands län. Ändringen avsåg att tydliggöra fördelningen av tillsynsansvaret för gränsöverskridande avfallstransporter i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1013/2006 av den 14 juni 2006 om transport av avfall.

Av miljötillsynsförordningen framgår även att länsstyrelsen, för att förebygga brott mot miljöbalken och för att effektivt hantera sådana brott, ska verka för samarbete mellan Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten och de myndigheter som svarar för tillsyn enligt miljöbalken, i dessa fall främst kommuner och länsstyrelser. De fem länsstyrelser som har tilldelats tillsynsansvaret över gränsöverskridande avfallstransporter ska i sin tillsyn samverka med andra berörda länsstyrelser, Kustbevakningen, Polismyndigheten och Tullverket.

De fem länsstyrelserna fick vidare i uppdrag av regeringen att kartlägga arten och omfattningen av illegala avfallstransporter inom sina respektive geografiska tillsynsområden. Kartläggningen skulle identifiera de avfallsströmmar, typer av avfallsanläggningar samt geografiska punkter där de illegala avfallstransporterna oftast förekommer. Kartläggningarna lämnades in till Naturvårdsverket i september 2016.

Länsstyrelserna lämnade även under 2016 in en redovisning till regeringen med förslag om hur den kompetens som är nödvändig för tillsyn över gränsöverskridande avfallstransporter kan göras tillgänglig för de samverkande myndigheterna dygnet runt.

En handlingsplan för tillsyn över gränsöverskridande avfallstransporter för 2017–2019 togs i februari 2017 fram av Naturvårdsverket, Tullverket, Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten samt länsstyrelserna i Norrbotten, Gävleborg, Stockholm, Västra Götaland och Skåne. Målet är att det inte ska förekomma några illegala transporter av avfall till och från Sverige. I handlingsplanen har ett antal mål för tillsynen och det arbete som behöver utföras tagits fram i samverkan mellan berörda myndigheter. Utifrån målen har även ett antal åtgärdsförslag tagits fram som anses vara särskilt viktiga att arbeta med under den kommande treårsperioden. Vidare är målsättningen att handlingsplanen ska innehålla de uppgifter som ska finnas med i en inspektionsplan enligt artikel 50 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1013/2006 om transport av avfall. Planen ska bl.a. innehålla information om planerade inspektioner, uppgifter som tilldelats varje myndighet som deltar i inspektioner samt förfaranden för samverkan. Handlingsplanen ska användas för att strukturera, planera och prioritera de åtgärder som behöver genomföras

för att tillsynen ska fungera så bra och effektivt som möjligt. Handlingsplanen ska därför hållas aktuell och uppdateras minst en gång årligen.

Naturvårdsverket redovisade i september 2016 ett regeringsuppdrag om att analysera och föreslå hur avfallsstatistiken kan utvecklas, samt att föreslå ett system för spårbarhet av framför allt farligt avfall. Av Naturvårdsverkets skrivelse Förbättrad avfallsstatistik och spårbarhetssystem för farligt avfall (NV-00316-15) framgår bl.a. att verket anser att ett effektivt och ändamålsenligt systemstöd krävs för att få en bättre avfallsstatistik och spårbarhet av farligt avfall. Naturvårdsverket föreslår därför att en central digital lösning utvecklas. Verket föreslår även att all yrkesmässig verksamhet i den digitala lösningen ska rapportera det farliga avfall som lämnas till att transporteras bort eller tas emot efter transport. I dag saknas krav på en sådan rapportering. Vidare föreslår Naturvårdsverket att även anmälningspliktiga miljöfarliga verksamheter ska omfattas av en årlig rapporteringsplikt för bortlämnat eller mottaget icke farligt avfall. Enligt Naturvårdsverket medför förslagen nyttor för tillsynen och efterlevnaden av regler, som exempelvis:

- möjlighet till planering och genomförande av en effektivare och mer riskbaserad tillsyn
- möjlighet att identifiera att farligt avfall hanteras korrekt från källan till mottagande avfallsverksamhet samt från en avfallsverksamhet till en annan
- möjlighet att utföra riskbaserad tillsyn under pågående avfallstransport
- möjlighet att vid uppföljande tillsyn spåra flöden och händelser
- minskat fusk, genom dels minskade möjligheter att förfalska dokument och information, dels en preventiv effekt på drivkraften att åsidosätta gällande regler.

Miljö- och energidepartementet har nyligen skickat ut Naturvårdsverkets skrivelse på remiss, och remissinstanserna kan lämna synpunkter fram till den 15 juni 2017.

Utskottet anförde i betänkande 2015/16:MJU7 Riksrevisionens rapport om tillsyn över transporter av farligt avfall m.m. bl.a. följande.

Som både Riksrevisionen och regeringen framhåller måste tillsynsansvaret över transporter av farligt avfall vara tydligt organiserat och fördelat mellan myndigheter på ett sätt som säkerställer att tillsynsverksamheten kan genomföras på ett effektivt sätt. Genom de ändringar i miljötillsynsförordningen som redovisats ovan koncentreras tillsynsansvaret till länsstyrelserna i de fem län där de flesta gränsöverskridande avfallstransporter sker via hamnar och gränsövergångar, dvs. länsstyrelserna i Gävleborgs, Norrbottens, Skåne, Stockholms och Västra Götalands län. Dessa länsstyrelser ska i sin tillsyn samverka med andra berörda länsstyrelser samt med Kustbevakningen, Polismyndigheten och Tullverket. Utskottet noterar även de uppdrag som lämnats till berörda länsstyrelser och utgår sammanfattningsvis från att det arbete som pågår kommer att förbättra möjligheterna att säkra en ändamålsenlig och effektiv tillsyn över transporter av farligt avfall.

Farligt avfall innehåller eller består av ämnen som har farliga egenskaper, och det är därför viktigt att sådant avfall hanteras på ett riktigt sätt. En grundläggande bestämmelse i avfallslagstiftningen är att den som innehar avfall ska se till att avfallet hanteras på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt. Klassningen av avfall är i sin tur grunden för ett säkert hanterande och omhändertagande av avfallet.

I fråga om farligt avfall krävs enligt 36 § avfallsförordningen (2011:927) ett särskilt tillstånd för att yrkesmässigt transportera avfall, eller transportera avfall som har uppkommit i en yrkesmässig verksamhet om

- transporterarna under ett kalenderår sammanlagt avser mer än 100 kilogram eller 100 liter farligt avfall, eller
- avfallet innehåller kvicksilver och utgörs av annat än hela lysrör eller andra ljuskällor, eller innehåller cyanid, kadmium eller en PCB-produkt.

Tillståndet ska ges för en viss tid som inte får vara längre än fem år. Undantag från tillståndsplikten görs dock för vissa typer av avfall (37 §). Den som avser att transportera farligt avfall som har uppkommit i en yrkesmässig verksamhet, och det inte är fråga om en transport som kräver tillstånd enligt ovan, ska anmäla detta till länsstyrelsen (42 §). För återkommande transporter är det tillräckligt att anmälan görs vart femte år. Enligt 57 § avfallsförordningen ska den som transporterar farligt avfall, och är tillståndspliktig eller anmälningspliktig, för varje slag av farligt avfall som transporteras föra anteckningar om varifrån avfallet kommer, den mängd som transporteras årligen, på vilket sätt avfallet transporteras, och vart avfallet transporteras. Anteckningarna ska föras i kronologisk ordning och bevaras i minst ett år. Den som bedriver en yrkesmässig verksamhet där farligt avfall uppkommer ska även för varje slag av farligt avfall föra anteckningar om den mängd avfall som uppkommer årligen och till vem som avfallet lämnas för vidare hantering. Anteckningarna ska föras i kronologisk ordning och bevaras i minst tre år (55 §). Det finns även krav på transportdokument när farligt avfall lämnas till en ny innehavare för att transporteras inom Sverige. Transportdokumentet ska innehålla uppgifter om avfallsslag och avfallsmängd samt vem som är lämnare och vem som är mottagare (60 §).

Avveckling av vindkraftverk

Enligt 16 kap. 3 § miljöbalken kan tillstånd till vindkraftverksamhet förenas med krav på att ekonomisk säkerhet ställs. Huvudsyftet med att ställa krav på ekonomisk säkerhet är att man inte ska behöva riskera att allmänna medel måste användas framöver för t.ex. nedmontering och återställande av mark. Det är sökanden som ska visa att säkerheten är tillräcklig och i övrigt godtagbar. Det saknas dock motsvarande möjlighet för en myndighet att ställa krav på ekonomisk säkerhet för anmälningspliktiga vindkraftverk. Däremot innehåller miljölagstiftningen generella krav på återställande av mark oavsett möjligheten till ställande av ekonomisk säkerhet. Tillsynsmyndigheten har

möjlighet att ställa krav på försiktighetsmått med stöd av 26 kap. och 2 kap. miljöbalken. Gränsen mellan tillstånds- och anmälningsplikt avgörs utifrån antalet vindkraftverk och deras höjd.

Energimyndigheten och Naturvårdsverket tog i september 2016 fram en vägledning om nedmontering av vindkraftverk. Den heter Vägledning om nedmontering av vindkraftverk, på land och till havs – Efterbehandling, ekonomisk säkerhet, lagstiftning, tillsyn och slutbesiktning (ET 2016:11). I vägledningen ger myndigheterna bl.a. råd om frågor som lämplig efterbehandling av mark- respektive vattenområde, tidsplanering och ekonomisk säkerhet. Vägledningen belyser olika aspekter som är av vikt när en verksamhetsutövare ansöker om tillstånd för att uppföra vindkraftverk, när planeringen av den framtida nedmonteringen av verken görs och efterbehandlingen genomförs samt vid kommande tillsyn.

Av vägledningen framgår att verksamhetsutövare som bedrivit vindkraftsverksamhet är ansvariga för nedmontering och efterbehandling. Det saknar betydelse om verksamheten har övertagits av en ny verksamhetsutövare eller om ekonomisk säkerhet har avsatts enligt 16 kap. 3 § miljöbalken eller inte. Vidare konstateras att den som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet enligt miljöbalken ska utföra de skyddsåtgärder, iakttä de begränsningar och vidta de övriga försiktighetsmått som behövs för att hindra eller motverka skada eller olägenhet för miljön eller människors hälsa (2 kap. 3 § miljöbalken). I vägledningen konstateras även att kvarlämnade vindkraftverk, inklusive fundament, kablar, markarbeten och dylikt, kan komma att räknas som en sådan verksamhet. Vidare anges att tillsynsmyndigheten också har möjlighet att förelägga verksamhetsutövaren eller annan part om efterbehandling enligt 26 kap. 9 § miljöbalken alternativt 8 a § lagen om ekonomisk zon. Förelägganden kan även ställas mot en verksamhetsutövare som inte längre driver verksamheten. Det konstateras att utifrån det kunskapsläge som finns i dag är kvarlämnandet av delar av vindkraftverk i normalfallet inte sådan förorening som avses i 10 kap. miljöbalken. Om läckage av olja, smörjmedel eller kvarlämnade av de delar som innehåller oljor och smörjmedel orsakar föroreningar kan bestämmelserna i 10 kap. bli tillämpliga.

Växtnäring

I fråga om användningen av avloppsslam har enligt Naturvårdsverket gödsling av åkermark varit det enskilt största användningsområdet under 1980- och 1990-talen. Användningen i jordbruket, inklusive odling av energigrödor, har varierat mellan 10 och 50 procent men har under senare år legat på omkring 25 procent. Enligt Naturvårdsverket klarar större delen av det svenska slammet (nära 90 procent) de gällande kvalitetskraven för metaller (gränsvärden) och organiska ämnen (riktvärden).

Hanteringen av avloppsslam regleras av miljöbalken, förordningar och myndighetsföreskrifter. De nuvarande reglerna om avloppsslam bygger på

rådets direktiv 86/278/EEG av den 12 juni 1986 om skyddet för miljön, särskilt marken, när avloppsslam används i jordbruket.

Användningen av avloppsslam inom jordbruket regleras av Naturvårdsverkets kungörelse med föreskrifter (SNFS 1994:2) om skydd för miljön, särskilt marken, när avloppsslam används i jordbruket. Syftet med föreskrifterna är att motverka skadliga effekter på mark, vegetation, djur och människor, samtidigt som en riktig användning av avloppsslam uppmuntras. Föreskriften reglerar vilka typer av slam som får användas inom jordbruket, vilka kontroller som ska göras och hur slamspridningen får gå till. Bestämmelser om spridningstider och om nedbrukning m.m. för slam, stallgödsel och andra organiska gödselmedel finns även i Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring. Slutligen reglerar förordningen (2002:1063) om avfallsförbränning t.ex. utformning, drift och utsläpp till luft och vatten vid förbränning av avfall, däribland avloppsslam.

Revaq är ett certifieringssystem vars syfte är att minska flödet av farliga ämnen till reningsverk, skapa en hållbar återföring av växtnäring samt hantera riskerna på vägen dit. Certifieringen kvalitetssäkrar reningsverkens arbete med uppströmsarbete och återföring av näringsämnen i slammet till jordbruk. Genom arbete med certifieringssystemet har slammet gjorts säkrare för spridning på åkermark. Hälften av landets avloppsvatten renas nu i reningsverk som är certifierade. Revaq startade 2002 som ett utvecklingsprojekt och drivs av Svenskt Vatten, LRF, Livsmedelsföretagen och Svensk Dagligvaruhandel i samarbete med Naturvårdsverket.

När det gäller gödsel definieras enligt Jordbruksverket gödsel från lantbrukets djur och häst som naturgödsel. Under förutsättning att hänsyn tas till regler som rör spridning och behandling av naturgödsel, samt att gödseln inte är eller misstänks vara smittad, kan naturgödsel från svenska gårdar dels spridas på mark, även betesmark, dels användas som råvara i en biogasanläggning eller komposteringsanläggning som godkänts av Jordbruksverket eller i en anläggning som godkänts av Jordbruksverket för tillverkning av behandlad naturgödsel. Bestämmelser och allmänna råd om spridning av gödsel finns i Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring. Stallgödsel utan koppling till jordbruksföretag omfattas inte av de specifika reglerna om miljöhänsyn i jordbruket men däremot av de allmänna hänsynsreglerna i miljöbalken.

Jordbruksverket genomförde under 2013 en förenklingsresa för lantbrukare tillsammans med Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) samt andra branschorganisationer och myndigheter. Av Jordbruksverkets rapport Förenklingsresan för lantbrukare 2013–2015 – Så här blev resultatet framgår att gödselhanteringen inom hästhållningen ibland är problematisk. Det är framför allt när det inte finns egen spridningsareal eller något behov av gödseln i den egna verksamheten. Bakgrunden är bedömningen av om hästgödseln på en specifik anläggning eller verksamhet ska anses vara avfall eller inte. Bedömningen i det enskilda fallet görs av tillsynsmyndigheten. Gödsel från hästar som inte är

produktionsdjur ska enligt Naturvårdsverkets vägledning klassas som avfall, sedan kan hästgödseln upphöra att vara avfall under vissa förutsättningar.

Enligt 15 kap. 1 § miljöbalken är avfall varje föremål eller ämne som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med. Vidare framgår av bestämmelsen att ett ämne eller föremål ska anses vara en biprodukt i stället för avfall om ämnet eller föremålet

1. har uppkommit i en tillverkningsprocess
2. kan användas direkt utan någon annan bearbetning än den som är normal i industriell praxis
3. kommer att fortsätta att användas på ett sätt som är hälso- och miljömässigt godtagbar.

Enligt Naturvårdsverkets tolkning kan gödsel som kommer från slaktdjur klassas som biprodukt, i stället för avfall, på grund av att det kan anses ha uppkommit i en tillverkningsprocess. Detta gäller dock inte för gödsel som kommer från annan djurhållning. Gödsel från bl.a. hästar kan således komma att klassas som avfall. Gödsel som är avfall kan dock, i likhet med annat avfall, upphöra att vara avfall om det har hanterats på ett sätt som innebär återvinning och uppfyller krav i fråga om fortsatt användning (15 kap. 1 § miljöbalken).

Definitionen av avfall innebär att en bedömning av innehavarens syften, och därmed skyldigheter, måste göras i varje enskilt fall för att kunna bedöma om hästgödsel är avfall eller inte. Om hästgödsel anses vara avfall blir avfallsreglerna tillämpliga, t.ex. i vissa fall avfallsförordningen (2011:927) med regler för hur avfall får hanteras och transporteras m.m. samt särskilda krav på dokumentation. Om hästgödsel anses vara avfall får även betydelse vid klassificeringen av miljöfarlig verksamhet. Även 29 kap. miljöprövningsförordningen (2013:251) kan bli tillämplig, vilket gör att verksamheten kan omfattas av krav på anmälan eller tillstånd för mellanlagring av avfall.

Utskottets ställningstagande

Transport av farligt avfall

Enligt utskottet är det nödvändigt och viktigt med en ändamålsenlig och effektiv tillsyn över transporter av farligt avfall. Av redovisningen ovan framgår bl.a. att en handlingsplan för tillsyn över gränsöverskridande avfallstransporter för 2017–2019 har tagits fram av berörda myndigheter och länsstyrelser. Målet är att det inte ska förekomma några illegala transporter av avfall till och från Sverige. Utskottet noterar även att de berörda länsstyrelserna har kartlagt arten och omfattningen av illegala avfallstransporter inom sina respektive geografiska tillsynsområden samt lämnat förslag till regeringen om hur kompetens som är nödvändig för tillsyn över gränsöverskridande avfallstransporter kan göras tillgänglig för myndigheterna. Utskottet konstaterar även att Naturvårdsverket har redovisat ett regeringsuppdrag om avfallsstatistiken och spårbarhet för farligt avfall som nu är ute på remiss.

Med hänsyn till det arbete som pågår och det som i övrigt redovisats ovan är utskottet inte berett att föreslå någon åtgärd med anledning av motion 2016/17:3168 (M) yrkande 5. Motionen avstyrks i denna del. Även motion 2016/17:3168 (M) yrkande 7 avstyrks.

Avveckling av vindkraftverk

Enligt miljöbalken kan tillstånd till vindkraftverksamhet förenas med krav på att ekonomisk säkerhet ställs. Motsvarande möjlighet saknas för anmälningspliktiga vindkraftverk. Utskottet konstaterar dock att miljölagstiftningen innehåller generella krav på återställande av mark oavsett möjligheten till ställande av ekonomisk säkerhet. Utskottet noterar även att Energimyndigheten och Naturvårdsverket har utarbetat en vägledning om nedmontering av vindkraftverk till stöd för både verksamhetsutövaren och de myndigheter som berörs.

Med det anförda föreslår utskottet att motionerna 2016/17:1106 (M) och 2016/17:1772 (SD) yrkande 15 lämnas utan vidare åtgärd.

Växtnäring

När det gäller frågan om växtnäring vill utskottet framhålla att ett långsiktigt hållbart samhälle förutsätter ett kretslopp och en återföring av växtnäring till jordbruket, dock utan risk för hälsa eller miljö. I fråga om användningen av avloppsslam noterar utskottet att arbetet med certifieringssystem har gjort slammet säkrare för spridning på åkermark. Hälften av landets avloppsvatten renas i reningsverk som är certifierade, och större delen av det svenska slammet klarar gällande kvalitetskrav.

Mot bakgrund av det som anförts finner utskottet inte skäl att nu föreslå någon åtgärd med anledning av motion 2016/17:2446 (SD) yrkande 28. Motionen avstyrks i denna del. Även motion 2016/17:3377 (L) yrkande 9 avstyrks.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett antal motionsyrkanden (S, M, SD, C, L, KD) om avfall och kretslopp m.m. som rör förslag som har behandlats tidigare under valperioden.

Jämför särskilt yttrande 1 (M), 2 (SD), 3 (C), 4 (L) och 5 (KD).

Utskottets ställningstagande

De motionsförslag som tas upp i bilaga 2 rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet tidigare har behandlat under valperioden i betänkandena 2014/15:MJU8 Avfall och kretslopp, 2015/16:MJU1 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård samt 2015/16:MJU7 Riksrevisionens rapport om

tillsyn över transporter av farligt avfall m.m. Riksdagen har avslagit samtliga motionsyrkanden i enlighet med utskottets förslag. Utskottet ser ingen anledning att nu göra någon annan bedömning när det gäller de väckta förslagen och avstyrker därför yrkandena.

Reservationer

1. Cirkulär ekonomi m.m., punkt 1 (M)

av Jonas Jacobsson Gjörtler (M), Johan Hultberg (M), Åsa Coenraads (M) och Gunilla Nordgren (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:3168 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkandena 1 och 2 samt
avslår motion
2016/17:1565 av Betty Malmberg och Finn Bengtsson (båda M) yrkande 2.

Ställningstagande

Sverige är på många sätt ett föredöme för övriga Europa, där avfallshierarkin ofta åsidosätts och avfall i huvudsak läggs på deponi. Det är oerhört viktigt att Sverige driver på för att EU-kommissionens förslag om en cirkulär ekonomi utformas på ett sådant sätt att det blir ett kraftfullt verktyg i arbetet med att minska avfallsmängderna och deponierna i hela EU. Den cirkulära ekonomin skulle kunna innebära stora vinster, både för miljön och för samhällsekonomin. Vi anser att regeringen bör verka för att EU:s paket för cirkulär ekonomi blir balanserat och välavvägt.

Från politiskt håll är vår uppgift även att skapa goda förutsättningar för aktörer att ta ansvar, och värna principen om att förorenaren betalar.

2. Producentansvar, punkt 2 (SD, C)

av Kristina Yngwe (C), Martin Kinnunen (SD) och Josef Fransson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2016/17:824 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 13 och
2016/17:2022 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 11 och
avslår motion

2016/17:2559 av Lars-Axel Nordell m.fl. (KD) yrkande 6.

Ställningstagande

Sverige behöver bli mer resurseffektivt. Svenska konsumenter köpte i genomsnitt ca 12,5 kilo nya textilier 2013. Av textilierna som samlades in i Sverige samma år återanvändes sammanlagt 2,4 kilo textil per person. Tillverkning av textilier har stor miljöpåverkan, både på vatten och kemikalieanvändning. Många svenska företag arbetar med att samla in textilier för återvinning och återanvändning och med handlingsplaner för utfasning av olika ämnen. Centerpartiet vill ta till vara och påskynda denna utveckling genom att införa producentansvar för att återvinna mer textilier. Ett utökat producentansvar för fler produktgrupper som textilier kan vara en metod för att stärka den cirkulära ekonomin och möjliggöra högre resursutnyttjande.

3. Producentansvar, punkt 2 (L, KD)

av Lars Tysklind (L) och Lars-Axel Nordell (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:2559 av Lars-Axel Nordell m.fl. (KD) yrkande 6 och
avslår motionerna

2016/17:824 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 13 och

2016/17:2022 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 11.

Ställningstagande

Vi föreslår en utredning om lämplig utformning av ett producentansvar för läkemedels negativa miljöeffekter. Läkemedel och rester av läkemedel i vårt avloppsvatten gör att extra rening krävs vid reningsverken, och många gånger räcker det inte för att helt reducera miljögifterna. Det är rimligt att läkemedelsbranschen, liksom andra branscher med miljöfarliga ämnen, tar ett producentansvar och täcker miljökostnaden för att gifter läcker ut via avloppsnätet eller i dagvattnet från produktionen.

4. Återvinning av farligt avfall, punkt 3 (C)

av Kristina Yngwe (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:824 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 17.2 och
avslår motion
2016/17:733 av Mats Green (M).

Ställningstagande

Nagellack är en produktgrupp som sorteras som farligt avfall. Det är dock oklart hur mycket som faktiskt samlas in och hur mycket som slängs i soporna. I dag finns ingen farosymbol på nagellacket, som indikation på hur det ska sorteras, för att det bedöms användas i för liten mängd för att vara skadligt. Ideligen bevisar forskning att farliga ämnen även i små mängder kan utgöra stor skada i och med att det är den samlade exponeringen eller utsläppet som orsakar problem. Metoder för att förbättra insamlingen av nagellack och undvika att det hamnar i naturen kan exempelvis vara att tillföra en märkning på produkten alternativt införa ett producentansvar. Centerpartiet vill därför utreda hur insamlingen av nagellack kan förbättras.

5. Livslängden på elektroniska produkter och ett utvidgat pantsystem, punkt 4 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:169 av Jens Holm m.fl. (V) yrkandena 2 och 4 samt
avslår motion
2016/17:1295 av Jan Lindholm (MP).

Ställningstagande

Att produkter håller kortare tid ökar avfallsmängderna och motverkar ett effektivt utnyttjande av naturresurserna i enlighet med en cirkulär ekonomi. Regeringen har 2016 tillsatt en utredning för att förebygga uppkomst av avfall i syfte att främja en cirkulär ekonomi. I direktivet till utredningen framgår att utredaren vid behov ska föreslå styrmedel för att främja återanvändning av produkter. Vänsterpartiet välkomnar detta initiativ men anser att regeringen även bör tillsätta en utredning som har till uppgift att föreslå lämpliga styrmedel för att förlänga livslängden på elektroniska produkter.

Vidare anser Vänsterpartiet att pantsystem bör införas på fler produkter. Genom ett utvidgat pantsystem för dryckesförpackningar kan kostnaderna för insamling och återvinning fördelas direkt på producenterna. Ett pantsystem stimulerar även en ökad grad av insamling och återvinning och bör eftersträva funktionalitet med övriga nordiska länder. Regeringen bör ge lämplig myndighet i uppdrag att utreda förutsättningar för att införa pantsystem för produkter utöver dryckesförpackningar.

6. Matsvinn och källsortering av matavfall, punkt 5 (M, L)

av Jonas Jacobsson Gjörtler (M), Johan Hultberg (M), Åsa Coenraads (M), Gunilla Nordgren (M) och Lars Tysklind (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3168 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 3 och avslår motionerna

2016/17:169 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 3,

2016/17:638 av Gunilla Carlsson (S),

2016/17:2010 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkandena 13, 14, 16 och 17 samt

2016/17:3393 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 12.

Ställningstagande

Att begränsa matsvinnet är viktigt både på nationell nivå, inom EU och globalt. Under alliansregeringen tilldelades Livsmedelsverket pengar för att tillsammans med Jordbruksverket och Naturvårdsverket arbeta för att minska matsvinnet. I myndighetens uppdrag ingick bl.a. en kartläggning av matavfall och matsvinn i primärproduktionen och riktade informationsinsatser till konsumenterna. Vi anser att mer kan och bör göras. Det behövs fler informationsinsatser med ett positivt budskap och information om hur bäst-före-datomet

påverkar olika livsmedel och hur livsmedel ska förvaras. Vi anser att Livsmedelsverket bör ges ett permanent uppdrag att genomföra informationsinsatser för att minska matsvinnet.

7. Matsvinn och källsortering av matavfall, punkt 5 (C)

av Kristina Yngwe (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:2010 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkandena 13, 14, 16 och 17 samt
avslår motionerna
2016/17:169 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 3,
2016/17:638 av Gunilla Carlsson (S),
2016/17:3168 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 3 och
2016/17:3393 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 12.

Ställningstagande

Sedan tidigare finns ett mål om att öka insamlingsgraden av biologiskt nedbrytbart avfall, men att gå ett steg längre är att införa ett mål om minskning av matavfall och matsvinn för att förebygga att avfallet uppstår. Ett sådant mål finns inte i dag, vilket gör det svårt att visa en tydlig viljeinriktning som driver på insatser hos aktörer. Centerpartiet vill dessutom införa ett etappmål likt det förslag Naturvårdsverket tidigare har tagit fram. Förslaget innebär att matavfallet ska minska till år 2020 med 20 procent jämfört med år 2010, sammantaget för hela livsmedelskedjan utom primärproduktionen.

Vidare behöver butiker i dag registrera sig som foderleverantörer för att få lämna överbliven mat till foder. Jag anser att det behöver ses över vilka lösningar som kan förenkla för butiker att kunna lämna överbliven mat till foder. Det är dock viktigt att olika livsmedel inte blandas eller innehåller ämnen som kan vara skadliga för djuren, om den överblivna maten ska bli foder.

8. Matsvinn och källsortering av matavfall, punkt 5 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:169 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 3 och avslår motionerna

2016/17:638 av Gunilla Carlsson (S),

2016/17:2010 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkandena 13, 14, 16 och 17,

2016/17:3168 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 3 och

2016/17:3393 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 12.

Ställningstagande

En betydande del av alla livsmedel som produceras konsumeras aldrig utan slängs i produktions- eller konsumtionsledet. Matsvinnet är ett slöseri med våra resurser och orsakar enligt Naturvårdsverket extra utsläpp på ungefär 2 miljoner ton årligen endast i Sverige. Det är emellertid svårt att få bukt med matsvinnet. Frankrike lagstiftade 2016 om förbud för s.k. kassering av livsmedel. Matprodukter som inte går till försäljning måste därför i stället skänkas till exempelvis välgörenhetsorganisationer. Jag anser att även Sverige bör förbjuda kassering av livsmedel inom livsmedelshandeln och ta fram alternativ till att de kasseras. Regeringen bör låta utreda hur ett förbud mot att slänga livsmedel inom livsmedelshandel kan utformas.

9. Matsvinn och källsortering av matavfall, punkt 5 (KD)

av Lars-Axel Nordell (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3393 av Penilla Gunther m.fl. (KD) yrkande 12 och avslår motionerna

2016/17:169 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 3,

2016/17:638 av Gunilla Carlsson (S),

2016/17:2010 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkandena 13, 14, 16 och 17 samt

2016/17:3168 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 3.

Ställningstagande

I Sverige återvinns förhållandevis mycket hushållsavfall. 153 kg avfall per person gick till materialåtervinning 2013. För de 27 EU-länderna var genomsnittet 131 kg per person. Kristdemokraterna anser det ändå vara av stor vikt att alla kommuner i Sverige äntligen kommer till skott med att källsortera sitt matavfall så att de anläggningar som finns för rötning även i fortsättningen kan få ett underlag till biogasproduktion. I Sverige finns separat insamling av källsorterat matavfall i 204 av 290 kommuner. Dessa kommuner har mer eller mindre utbyggda system för insamling, ett fåtal kommuner har endast insamling från storkök och restauranger. Flera kommuner står i startgroparna för att starta matavfallsinsamling, men arbetet har i stort gått långsamt under årens lopp. Jag anser att regeringen ska verka för att arbetet med källsortering av matavfall i kommunerna snabbas på och därmed öka möjligheten för större produktion av biogas.

10. Plast och plastprodukter, punkt 6 (SD)

av Martin Kinnunen (SD) och Josef Fransson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3297 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 5–7 och avslår motionerna

2016/17:593 av Lars Mejern Larsson (S),

2016/17:594 av Magnus Manhammar (S),

2016/17:597 av Adnan Dibrani och Mattias Jonsson (båda S),

2016/17:644 av Åsa Westlund och Lena Hallengren (båda S) yrkande 1 och

2016/17:2499 av Sofia Damm (KD) yrkandena 1 och 3.

Ställningstagande

Förekomsten av plast i marin miljö och andra ekosystem är ett tilltagande problem. Problemet är internationellt, men Sverige bör agera nationellt och regionalt samt intensifiera arbetet med att lyfta problematiken i internationella forum. Sverigedemokraterna förordar en helhetsstrategi för att reducera denna problematik. Vidare anser vi att ökade resurser bör avsättas för att kartlägga flödena av plast, både mikroplast och makroplast, i samhället. Åtgärder bör även vidtas för att minska den totala användningen av plastprodukter, förutsatt

att de inte ersätts med andra material med högre miljöbelastning. Vi anser att regeringen bör återkomma till riksdagen med konkreta förslag om hur användandet av plaster med hög miljöbelastning kan minskas och att särskild uppmärksamhet bör ägnas frågan om hur mikroplaster i marin miljö kan minimeras.

11. Marint skräp och strandstädning, punkt 7 (M)

av Jonas Jacobsson Gjörtler (M), Johan Hultberg (M), Åsa Coenraads (M) och Gunilla Nordgren (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2016/17:3166 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 1 och

2016/17:3168 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkandena 8 och 9 samt avslår motionerna

2016/17:559 av Cecilie Tenfjord-Toftby och Hans Rothenberg (båda M) yrkandena 1–3,

2016/17:633 av Rikard Larsson m.fl. (S),

2016/17:824 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 42,

2016/17:1726 av Lars Tysklind m.fl. (L) yrkande 2 och

2016/17:3110 av Rickard Nordin och Fredrik Christensson (båda C).

Ställningstagande

Skräp i haven har blivit ett allt större problem. Åtgärder behöver vidtas nationellt, men även på EU-nivå och internationellt. Sverige tar en stor del av notan för att minska det marina skräpet, även om skräpet härrör från andra länder. Regeringen bör därför verka för att kostnaderna för det marina skräpet fördelas mer rättvist inom EU. Sverige bör dessutom vara pådrivande inom EU för att lyfta frågan om marint skräp på den internationella dagordningen. Vi anser att Sverige bör driva på för att EU solidariskt ska finansiera och ta ansvar för det marina skräpet.

Internationella samarbeten är en förutsättning för att på riktigt få bukt med miljöproblemen, i såväl hav som luft och på land. Vi anser därför att regeringen ska driva på utvecklingen inom konventionerna Oskar och Helcom för att skydda den marina miljön i Östersjön och Nordostatlanten.

12. Marint skräp och strandstädning, punkt 7 (L, KD)

av Lars Tysklind (L) och Lars-Axel Nordell (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:1726 av Lars Tysklind m.fl. (L) yrkande 2 och
avslår motionerna
2016/17:559 av Cecilie Tenfjord-Toftby och Hans Rothenberg (båda M)
yrkandena 1–3,
2016/17:633 av Rikard Larsson m.fl. (S),
2016/17:824 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 42,
2016/17:3110 av Rickard Nordin och Fredrik Christensson (båda C),
2016/17:3166 av Jonas Jacobsson Gjørtler m.fl. (M) yrkande 1 och
2016/17:3168 av Jonas Jacobsson Gjørtler m.fl. (M) yrkandena 8 och 9.

Ställningstagande

Nedskräpningen av våra hav är ett av vår tids största miljöproblem. Arbetet med att åtgärda nedskräpningen vid källan måste intensifieras, både internationellt och nationellt. Det krävs dock även omedelbara åtgärder för att städa våra stränder. Frågan om ansvaret för kostnaderna för städningen har varit oklara men bör ses som ett delat ansvar mellan stat och kommun, där det är rimligt att staten går in och finansierar en större del. Vi anser att staten ska ta ett större ansvar för städningen av våra stränder.

13. Marint skräp och strandstädning, punkt 7 (C)

av Kristina Yngwe (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:824 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 42 och
avslår motionerna
2016/17:559 av Cecilie Tenfjord-Toftby och Hans Rothenberg (båda M)
yrkandena 1–3,
2016/17:633 av Rikard Larsson m.fl. (S),

2016/17:1726 av Lars Tysklind m.fl. (L) yrkande 2,
 2016/17:3110 av Rickard Nordin och Fredrik Christensson (båda C),
 2016/17:3166 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 1 och
 2016/17:3168 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkandena 8 och 9.

Ställningstagande

Centerpartiet anser att avfallshanteringen längs våra kuster behöver förbättras. Plastskräp utgör ca 60–90 procent av den totala mängden nedskräpande föremål i haven. Enbart på den svenska västkusten beräknas årligen flera tusentals kubikmeter skräp flyta i land. Vi behöver stoppa skräpet redan vid källan, innan det hamnar i vattnet eller längs med kuststräckan.

14. Oljesanering av stränder, punkt 8 (M)

av Jonas Jacobsson Gjörtler (M), Johan Hultberg (M), Åsa Coenraads (M) och Gunilla Nordgren (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3166 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkande 2.

Ställningstagande

När en allvarlig händelse som ett oljepåslag inträffar kan saneringsarbetet av miljöhänsyn självfallet inte invänta långdragna juridiska processer om ansvarsförhållandena. Moderaterna anser att regeringen bör se över miljöbalken i syfte att förtydliga ansvaret för oljesanering av stränder så att saneringsarbetet kan påbörjas snarast möjligt.

15. Övergivna båtar och vrak, punkt 9 (L)

av Lars Tysklind (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:19 av Lars Tysklind (L) och

avslår motionerna
2016/17:1046 av Caroline Helmersson Olsson och Hans Ekström (båda S)
yrkande 1,
2016/17:2112 av Edward Riedl och Finn Bengtsson (båda M),
2016/17:2459 av Roland Utbult (KD) och
2016/17:2558 av Lars-Axel Nordell m.fl. (KD) yrkande 8.

Ställningstagande

Kommunerna känner sig maktlösa då det inte är möjligt att med laglig rätt flytta övergivna båtar utan ägarens medgivande. Det kan handla om avställda fiskebåtar som riskerar att sjunka eller har sjunkit vid en kaj. Ett vanligt problem är även mindre plastbåtar som läggs upp och lämnas på stränder. Jag anser att regelverket snarast bör ändras så att kommunen får rätt att flytta skeppsvrak och ägarlösa båtar som utgör en risk för miljön eller kan anses som påtaglig nedskräpning.

16. Övergivna båtar och vrak, punkt 9 (KD)

av Lars-Axel Nordell (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:2558 av Lars-Axel Nordell m.fl. (KD) yrkande 8 och
avslår motionerna
2016/17:19 av Lars Tysklind (L),
2016/17:1046 av Caroline Helmersson Olsson och Hans Ekström (båda S)
yrkande 1,
2016/17:2112 av Edward Riedl och Finn Bengtsson (båda M) och
2016/17:2459 av Roland Utbult (KD).

Ställningstagande

Utefter de svenska kusterna finns många förlista vrak. För de flesta vrak som utgör potentiella miljöhot är det även svårt att identifiera en ansvarig fartygsägare. Vidare finns det för närvarande ingen myndighet som har det övergripande ansvaret för läckande vrak. Jag anser att regeringen snarast bör presentera en lösning för hur riskerna med vrak på havsbotten ska hanteras.

17. Förorenade områden, punkt 11 (SD)

av Martin Kinnunen (SD) och Josef Fransson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3299 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 4 och avslår motion

2016/17:2986 av Per Åsling och Daniel Bäckström (båda C).

Ställningstagande

Sverigedemokraterna anser att nya möjligheter att finansiera sanering av förorenad mark bör utredas. Staten bör ta ett större ansvar för sanering av förorenade områden, både av miljöskäl och för att inte näringslivet ska drabbas på ett orimligt sätt. En åtgärd skulle kunna vara att skapa möjlighet till bindande avtal mellan företag och stat i de fall där varken staten eller företaget vill stå för hela kostnaden. Detta skulle kunna leda till att industrimark som annars undviks kan användas mer effektivt med miljö- och samhällsnytta som följd.

18. Transport av farligt avfall, punkt 12 (M)

av Jonas Jacobsson Gjörtler (M), Johan Hultberg (M), Åsa Coenraads (M) och Gunilla Nordgren (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:3168 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M) yrkandena 5 och 7.

Ställningstagande

Systemet för tillsyn över transporter av farligt avfall är inte tillräckligt effektivt för att säkerställa att lagstiftningen på området följs. Det är därför viktigt att regeringen ser över och följer upp de förslag om tillsynsansvar som regeringen presenterade våren 2016. Vi anser att regeringen bör verka för att fler kontroller införs för att man på ett effektivt sätt ska kunna upptäcka miljöbrott.

Vi anser även att regeringen bör verka för att fler regelförenklingar genomförs för att underlätta för småföretag vid transport av farligt avfall. Småföretagare har i dag svårt att uppfylla de krav som ställs.

19. Avveckling av vindkraftverk, punkt 13 (SD)

av Martin Kinnunen (SD) och Josef Fransson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:1772 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 15 och
avslår motion
2016/17:1106 av Finn Bengtsson (M).

Ställningstagande

Sverigedemokraterna anser att vindkraftsexploater ska fondera medel för framtida rivning av vindkraftverken. Enligt gällande lagstiftning saknar kommunerna rätt att ställa krav på ekonomiska garantier för att den som uppför ett vindkraftverk verkligen också finansierar avvecklingen av vindkraftverket. Vi anser att de som uppför eller driver vindkraftverk årligen bör fondera medel på låsta konton för att säkerställa betalning av de kostnader som uppstår vid nedmontering och skrotning.

20. Växtnäring, punkt 14 (SD)

av Martin Kinnunen (SD) och Josef Fransson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:2446 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 28 och
avslår motion
2016/17:3377 av Bengt Eliasson (L) yrkande 9.

Ställningstagande

När det gäller slam och återföring av växtnäring måste hänsyn tas till säkerhet och växttillgänglighet. Det kan dock konstateras att både lantbrukare och konsumenter är tveksamma till livsmedel som har producerats på jordbruksmark där slam har tillförts. Därför behöver det utvecklas bättre metoder för att möjliggöra en återcirkulation av växtnäring i en renare och attraktivare form som både producenter och konsumenter kan acceptera. Vi anser att slam i högre grad bör kunna brännas och återföras som växtnäring.

Särskilda yttranden

1. Motioner som bereds förenklat, punkt 15 (M)

Jonas Jacobsson Gjörtler (M), Johan Hultberg (M), Åsa Coenraads (M) och Gunilla Nordgren (M) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. I fråga om våra förslag hänvisar vi till de synpunkter som företrädare för vårt parti framfört i tidigare reservationer och i de aktuella kommittémotionerna men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

2. Motioner som bereds förenklat, punkt 15 (SD)

Martin Kinnunen (SD) och Josef Fransson (SD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. I fråga om våra förslag hänvisar vi till de synpunkter som företrädare för vårt parti framfört i tidigare reservationer och i de aktuella kommittémotionerna men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

3. Motioner som bereds förenklat, punkt 15 (C)

Kristina Yngwe (C) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. I fråga om våra förslag hänvisar vi till de synpunkter som företrädare för vårt parti framfört i tidigare reservationer och i de aktuella kommitté- och partimotionerna men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

4. Motioner som bereds förenklat, punkt 15 (L)

Lars Tysklind (L) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. I fråga om våra förslag hänvisar vi till de synpunkter som företrädare för vårt parti framfört i en tidigare reservation och i den aktuella kommittémotionen men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

5. Motioner som bereds förenklat, punkt 15 (KD)

Lars-Axel Nordell (KD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. I fråga om våra förslag hänvisar vi till de synpunkter som företrädare för vårt parti framfört i en tidigare reservation och i den aktuella kommittémotionen men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2016/17

2016/17:19 av Lars Tysklind (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt skapa ett regelverk som ger kommuner rätt att flytta skeppsvrak och ägarlösa båtar som utgör en risk för miljön eller kan anses som påtaglig nedskräpning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:169 av Jens Holm m.fl. (V):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning som har till uppgift att föreslå lämpliga styrmedel för att förlänga livslängden på elektroniska produkter och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör låta utreda hur ett förbud mot att slänga livsmedel inom livsmedelshandel kan utformas och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge lämplig myndighet i uppdrag att utreda förutsättningar för att införa pantsystem för produkter utöver dryckesförpackningar och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:207 av Patrick Reslow (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att utfärda ordningsbot för nedskräpning i form av cigarettfimpar och tuggummin och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:361 av Rickard Nordin (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stryka tillståndskravet för varmkompost i avfallsförordningen och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:559 av Cecilie Tenfjord-Toftby och Hans Rothenberg (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna till en långsiktig organisering och finansiering av strandstädningen vid våra kuster och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utreda om det finns möjlighet för ett EU-samarbete för att minska andelen marint skräp från källan och ta fram en långsiktig strategi för

insamling och finansiering av hanteringen av marint skräp, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska arbeta för att principen förorenaren betalar får genomslag i EU gällande nerskräpningen av våra kuster samt återrapporera till riksdagen om hur arbetet fortskrider, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:589 av Johan Löfstrand m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett gemensamt pantsystem i EU och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:593 av Lars Mejern Larsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hur EU-direktivet kring plastpåsar kan användas för att stärka svensk innovation och konkurrenskraft och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:594 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheten att förbjuda engångsbestick i plast och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:597 av Adnan Dibrani och Mattias Jonsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för minskad användning av plastpåsar till förmån för alternativa lösningar och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:633 av Rikard Larsson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör vara pådrivande i att hitta lösningar för både tillfälliga insatser och långsiktiga strategier för att regelbundet rensa våra vatten och vrak från spöknät, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:638 av Gunilla Carlsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla en nationell strategi för att få butiker, restauranger, storkök och livsmedelsindustri att minska matsvinnet och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:644 av Åsa Westlund och Lena Hallengren (båda S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om mikroplast och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av forskning och kunskapsspridning om mikroplast och nedskräpning och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:733 av Mats Green (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa krav på återvinning av glykol och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:824 av Annie Lööf m.fl. (C):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa producentansvar för textilier och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa incitament och förenkla regler för att stärka en biobaserad, giftfri cirkulär ekonomi och tillkännager detta för regeringen.
- 17.2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur konsument- och miljöskydd kan stärkas för ytterligare produktgrupper och tillkännager detta för regeringen.

Förslaget behandlas i den del som avser avfall och kretslopp

42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra avfallshanteringen längs våra kuster och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa lagstiftningen om nedskräpning så att även tobaksprodukter omfattas av nedskräpningsböterna och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:937 av Johan Andersson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att komplettera producentansvaret med något system som minskar problemet med övergivna bilar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:1046 av Caroline Helmersson Olsson och Hans Ekström (båda S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ändra regelverket så att kommuner eller andra offentliga aktörer får rätt att föra bort övergivna båtar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:1106 av Finn Bengtsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med förslag till lagändringar för att säkrare ekonomiskt trygga

ansvarsfördelningen vid avveckling av uttjänta vindkraftverk och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1295 av Jan Lindholm (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för ett pantsystem för mobiltelefoner och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1565 av Betty Malmberg och Finn Bengtsson (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ansvarsfrågan för efterbehandling av förorenade områden bör förtydligas och regelverket ses över och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vi ska kunna lämna över ett bättre samhälle till kommande generationer och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1726 av Lars Tysklind m.fl. (L):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten ska ta ett större ansvar för städning av våra stränder och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1772 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vindkraftsexploaterer ska fondera medel för framtida rivning av vindkraftverken och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1866 av Börje Vestlund m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skrotning av EU-mopeder och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2010 av Kristina Yngwe m.fl. (C):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett nationellt mål för minskning av matavfall/matsvinn och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett etappmål för att minska matsvinnet och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för butiker att bli foderleverantörer och tillkännager detta för regeringen.

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att begränsa reklamation av frukt och grönt i butik och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2022 av Kristina Yngwe m.fl. (C):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa producentansvar för textilier och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2112 av Edward Riedl och Finn Bengtsson (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra i lag och förordning så att en systematisk återvinning av nedskräpande och uttjanta fritidsbåtar kommer till stånd och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2266 av Hans Wallmark m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återkomma med åtgärder över vilka initiativ och konkreta åtgärder Sverige hittills vidtagit för att åstadkomma ett avtal eller annan bilateral lösning gällande pant på burkar och petflaskor mellan Sverige–Danmark, Sverige–Norge, Sverige–Finland–Åland och endast på burkar när det gäller Sverige–Tyskland och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2385 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stryka tillståndskravet för kompostering och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2397 av Markus Wiechel (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för att införa ett gemensamt pantsystem i hela Norden och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för ett gemensamt pantsystem i hela Europa och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2446 av Anders Forsberg m.fl. (SD):

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att fler djurslag och fler sorters slaktavfall ska kunna brännas i gårdspannor och värmeverk och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slam i högre grad bör kunna brännas och återföras som växtnäring och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2459 av Roland Utbult (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av åtgärder för att sanera miljöfarliga fartygsvrak och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2499 av Sofia Damm (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en avgift på påsar tillverkade av plast från icke-förnybar råvara och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i dialog med grannländerna runt Östersjön bör ställa krav på lagstiftning om mikroplaster och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att få till stånd ett EU-gemensamt pantsystem för PET-flaskor och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2521 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa möjligheter för att tillåta biogasproduktion av kadaver och slaktavfall och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2558 av Lars-Axel Nordell m.fl. (KD):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast ska presentera en lösning på hur riskerna med vrak på havsbotten ska hanteras och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2559 av Lars-Axel Nordell m.fl. (KD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör låta utreda producentansvaret för läkemedel och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2670 av Kristina Yngwe m.fl. (C, M, L, KD):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra insamling och återvinning av avfall genom att förbättra hushållens möjligheter att lämna in material till återvinning, återanvändning och insamling, inte minst textilier, kläder och elektronik, och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2940 av Cecilia Widegren (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta miljönyttan gå före ideologi för att möjliggöra bästa möjliga producentansvar för bättre klimat och miljö och därmed avvisa monopollösningar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:2986 av Per Åsling och Daniel Bäckström (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en handlingsplan ska upprättas för inventering och finansiering av marksanering av nedlagda drivmedelsstationer och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3107 av Fredrik Christensson och Rickard Nordin (båda C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att ge kommunerna möjlighet att bötfälla för nedskräpning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att även kunna bötfälla för nedskräpning med småskräp och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3110 av Rickard Nordin och Fredrik Christensson (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på en översyn av ansvaret och kostnaderna för städning av stränder på grund av marint skräp och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3166 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att kostnaderna för det marina skräpet mer rättvist bör fördelas inom EU och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över miljöbalken för att förtydliga ansvaret för oljesanering av stränder och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3168 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att EU:s paket för cirkulär ekonomi blir balanserat och välavvägt och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna principen om att förorenaren ska betala och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Livsmedelsverket ett permanent uppdrag att sprida kunskap om matsvinn och den stora miljöpåverkan detta har och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att fler kontroller införs i syfte att på ett effektivt sätt upptäcka miljöbrott och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda om de svenska straffreglerna beträffande

- olagliga avfallstransporter behöver ändras och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att fler regelförenklingar genomförs för att underlätta för småföretag vid transport av farligt avfall och tillkännager detta för regeringen.
  8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska vara pådrivande inom EU i arbetet för att minska marint skräp och tillkännager detta för regeringen.
  9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska driva på utvecklingen inom konventionerna Oskar och Helcom för att skydda den marina miljön i Östersjön och Nordostatlanten och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3171 av Jonas Jacobsson Gjörtler m.fl. (M):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hanteringen av slaktavfall från vilt för att underlätta för mindre vilthanteringsanläggningar och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3273 av Penilla Gunther (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att planer för avfalls-, återanvändnings- och återvinningssystem upprättas för alla energislag, där även förslag på finansiering ingår, och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3297 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det krävs en helhetsstrategi i arbetet för att reducera problemen med plast i marin miljö och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ökade resurser bör avsättas för att kartlägga flödena av plast, både mikroplast och makroplast, i samhället och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att åtgärder bör vidtas för att minska den totala användningen av plastprodukter och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3299 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetet med att kartlägga och åtgärda förorenade områden måste ges ökad prioritet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur sanering av mark kan ske mer effektivt och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda nya möjligheter till finansiering av förorenad mark och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att miljöbalken bör ses över för att möjliggöra ökad effektivitet i arbetet med att sanera förorenade områden och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3377 av Bengt Eliasson (L):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hästgödsel som en resurs och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3393 av Penilla Gunther m.fl. (KD):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att arbetet med källsortering av matavfall i kommunerna ska snabbas på och därmed öka möjligheten för större produktion av biogas och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet under förslagspunkt 14

Motion	Motionärer	Yrkanden
14. Motioner som bereds förenklat		
2016/17:207	Patrick Reslow (M)	
2016/17:361	Rickard Nordin (C)	
2016/17:589	Johan Löfstrand m.fl. (S)	
2016/17:644	Åsa Westlund och Lena Hallengren (båda S)	4
2016/17:824	Annie Lööf m.fl. (C)	14 och 48
2016/17:1565	Betty Malmberg och Finn Bengtsson (båda M)	1
2016/17:2266	Hans Wallmark m.fl. (M)	
2016/17:2385	Markus Wiechel (SD)	
2016/17:2397	Markus Wiechel (SD)	1 och 2
2016/17:2446	Anders Forsberg m.fl. (SD)	26
2016/17:2499	Sofia Damm (KD)	4
2016/17:2521	Markus Wiechel (SD)	
2016/17:2670	Kristina Yngwe m.fl. (C, M, L, KD)	12
2016/17:2940	Cecilia Widegren (M)	
2016/17:3107	Fredrik Christensson och Rickard Nordin (båda C)	1 och 2
2016/17:3168	Jonas Jacobsson Gjörtlér m.fl. (M)	6
2016/17:3171	Jonas Jacobsson Gjörtlér m.fl. (M)	8
2016/17:3273	Penilla Gunther (KD)	
2016/17:3299	Martin Kinnunen m.fl. (SD)	1, 3 och 5